प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास मन्त्रालय

कर्णाली प्रदेश

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण

२०७८

<u>अन्तिम प्रतिबेदन</u>

प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास मन्त्रालय

कर्णाली प्रदेश,

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

बिषय सूची

भूमिका .... Error! Bookmark not defined.
१. परिचय 2
१.१ पृष्ठभूमी 2
१.२ लैससास परीक्षण महत्व 3
१.३ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको उदेश्य 4
१.४ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) परीक्षणले समेटिने क्षेत्रहरु 4
२. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको विधि र तरिका 4
२.१ तयारी चरण 5
२.२ कार्यान्वयण चरण 5
२.३ लैससास परीक्षणका सहभागीहरु 6
२.४ लैससास परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु 6
३. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी रणनीति 6
४. लैससास परीक्षण विधिबाट देखिएको अवस्था र कार्ययोजना 7
४.१ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सबल तथा सूधार गर्नुपर्ने पक्षहरु 7
४.२ मुख्य सूचकहरुको अवस्था र प्राप्त अंक 10
४.३ लैङ्गिक परीक्षण नतिजाको माकुरे जालो 12
४.४ लैससास परीक्षण नतिजाको ड्यासबोर्ड प्रस्तुती 13
४.५ कार्ययोजना 14
५. निष्कर्ष 31
६. सुझावहरु 31
अनुसूची १: लैगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनको अवस्था 34
अनुसूची २: लैससास परीक्षण गोष्ठीका फोटोहरु 64

१ परिचय

१.१ पृष्ठभूमी

नेपालको संविधानको प्रस्तावनामानै लैंगिक विभेद अन्त्य गरी समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने व्यवस्था गरेको छ । महिलाको हक सम्वन्धी धाराले समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धी अधिकार, राज्यका सवै सरकारमा सहभागिता हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारिवारीक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ । यसका साथै महिला विरुद्ध हुने हिंसाजन्य कार्यहरु कानून बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था गरेको छ । समानताको हकले नागरिकहरु सामाजिक र सांस्कृतिक रुपले पछाडि परेका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण र विकासको लागि संविधानमा विशेष प्रावधानहरु राखिएको छ । सामाजिक न्यायको हकले तिनै तहका सरकारहरुले समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा नागरीक सहभागीता सुनिश्चित गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । त्यसैगरी दिगो विकासका लक्षयहरु अन्तर्गत लक्ष्य नं ५, लैंगिक समानता तथा बालिका शसक्तिकरणका लक्ष्य प्राप्तिका लागि नेपालले कसैलाई पनि पछि नपार्ने (Leaving No One Behind) सिद्धान्तलाई अंगिकार गर्दै राष्ट्रियस्तरको सुचकहरु एवं कार्ययोजना समेत तयार गरेको छ ।

संघीय सरकारको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट वक्तब्य र विभिन्न कानूनी दस्तावेजहरुमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका मुद्दाहरूलाई सम्बोधन गर्दै राष्ट्रिय प्राथमिकताका साथ विगतमा विभिन्न कार्यहरु गर्दै आएको भएता पनि कर्णाली प्रदेशका महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका वर्ग समुदायको जीवनमा अपेक्षित परिवर्तन आउन सकेको देखिदैन । त्यसैगरी विकासका हरेक गतिविधिमा तुलनात्मक रुपमा पछाडि परेको कर्णाली प्रदेशमा लैङ्गिक तथा सामाजिक विभेदजन्य ब्यबहार कायमै रहेको पाइन्छ । सामाजिक मूल्य मान्यता, सामाजिक सम्वन्ध एवम सोचको कारण लैङ्गिक भूमिकामा परिवर्तन आउन नसक्नु, परम्परागत सामाजिक प्रचलन र गरीबीका कारण सिर्जित वालविवाह, वालश्रम निवारणको कार्य ज्यादै चुनौतीपूर्ण रहेको छ । महिलाको आर्थिक सशक्तिकरण हुन नसक्नु, साथै महिलाको घरेलु कामकाजलाई आर्थिक पक्षसंग जोडन नसक्नु, एक प्रमुख समस्यको रुपमा रहेको छ । महिला, बालबालिका, अपाङ्गता, दलित, विपन्न, आदिवासी जनजाति, लोपोन्मुख, सीमान्तकृत वर्ग तथा जेष्ठ नागरीकको सहभागिता र सार्बजनिक सेवामा पहुँच नहुदा उनीहरुको आर्थिक तथा सामाजिक अवस्थामा सुधार ल्याउन सकिएको छैन । यसबाट संविधानले परिकल्पना गरेको समावेशी, सहभागितामुलक एबम् समतामुलक समाज निर्माणमा ठूलो चुनौती थपिएको छ । तसर्थ यस्ता विभेदजन्य व्यवस्था तथा कुरीतिहरुको अन्त्य गरी न्याय र नैतिकतामा आधारित सामाजिक व्यवस्थाको स्थापना गर्न र विकासका हरेक क्रियाकलापहरुमा उनिहरुको भूमिका अभिवृद्धि गर्नको लागि कानून, नीति तथा रणनीतिमा सुधार ल्याउदै ठोस रुपमा कार्यान्वयमा गर्नु आवश्यक देखिन्छ । साथै प्रदेशका ठूलो

जनसंख्या ओगटेका महिला, बालबालिका, दलित, विपन्न, आदिवासी जनजाती, लोपोन्मुख, सीमान्तकृत वर्ग भएकोले यो वर्ग समुदायको उत्थानका लागि ठूलो श्रोत संरचना र संकल्प आवश्यक देखिन्छ ।

साथै प्रदेश सरकारको नीति, कानुन, योजना, कार्यक्रम आदिलाई लैससास संवेदनशील तथा उत्तरदायी बनाउन, महिला तथा सामाजिक रुपमा पिछडिएका समुदायको सशक्तिकरण र अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ । साथै विकास प्रक्रियामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) का मुद्दाहरुलाइ समावेश गर्न र विकासका कार्यक्रमको लाभ प्राप्तिमा समतामुलक तथा न्यायोचित अवसर सुनिश्चित गराउनका लागि समेत कर्णाली प्रदेश सरकारको नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, बजेट व्यबस्थापन तथा कार्यान्वयन र अनुगमन प्रणालीको लैससास दृष्टिकोणबाट विष्लेषण गरी मार्गनिर्देश गर्नुपर्ने हुन्छ । यसर्थ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरणलाई व्यवस्थित ढंगबाट प्रदेश शासन प्रणालीमा संस्थागत गर्न पहिलोपटक कर्णाली प्रदेश, सामाजिक विकास मन्त्रालयको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गरिएको ।

१.२ लैससास परीक्षण महत्व

समानुपातिक समावेशीताका आधारमा राज्य संरचनाका सबै अङ्गहरूमा महिला, बालबालिका, दलित, आदिवासी, जनजाति, मधेशी, मजदूर, किसान, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, पिछडिएका वर्ग र क्षेत्र सबैलाई सहभागी गराउन संवैधानिक व्यवस्था गरिएको परिप्रेक्ष्यमा सामाजिक विविधता बीचको असमानता, सामाजिक बञ्चितिकरणका कारण सामाजिक समूहको विकास सूचकहरूमा भएको कमजोर अवस्था र सामाजिक, आर्थिक तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा रहेको पहुँचको अन्तरलाई न्युन गर्नु आवश्यक देखिन्छ ।

नेपाल सरकारले लैससासका मुद्दाहरूलाई नीतिगत तथा कानूनी सुधार गर्दै अग्रता दिइरहेको सन्दर्भमा कर्णाली प्रदेश सरकारले समेत यस विषयलाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । प्रदेश सरकारले लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको अबधारणालाई आफ्ना नीति, योजना तथा कार्यक्रम र बजेटमा मुलप्रबाहीकरण गर्नुपर्ने देखिएको छ । यसको शुनिश्चितताक लागि प्रदेश सरकारले नियमित रुपमा लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्नु पर्दछ ।

नेपालको संविधानको प्रस्तावनामा उल्लेख भएको "सामन्ती, निरंकुश, केन्द्रीकृत र एकात्मक राज्यव्यवस्थाले सृजना गरेका सबै प्रकारका विभेद र उत्पीडनको अन्त्य गर्दै बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसात् गरी विविधताबीचको एकता, सामाजिक सांस्कृतिक ऐक्यबद्धता, सहिष्णुता र सद्भावलाई संरक्षण एवं प्रवर्धन गर्दै, वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैंगिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प" लाई साकार पार्न प्रदेश सरकारको संरचना, नीति निर्माण र संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमलाई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण मैत्री बनाउँदै राज्यले व्यक्त गरेका प्रतिबद्धता अनुसार कार्यगर्न संविधानले दिएको

अधिकार प्रयोग गरी प्रदेश सरकार मातहतका निकायहरुमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्यान्वयन तथा प्रवर्द्धन गर्न बाञ्छनीय भएकाले कर्णाली प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालयले गरिने कार्यहरुको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण गरिएको छ।

१.३ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको उदेश्य

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) परीक्षण को मुख्य उद्देश्य लैससास अवधारणा अनुसार यसको प्रयोगलाई सरलीकृत रुपमा स्थानीयकरण गरी प्रदेश सरकारले गर्ने सम्पूर्ण विकास योजना तथा कार्यक्रमलाई लैससास उत्तरदायी र दिगो बनाउन आर्थिक श्रोतको सुनिश्चता, उपलब्धिको समतामूलक वितरण र उपयोगी बनाउने रहेको छ । यसका बिस्तारित उद्देश्यहरु यस प्रकार छन्

क) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत सामाजिक विकास मन्त्रालयको संस्थागत संरचना र प्रणाली लैंङ्गिक तथा समावेशी शासन मैत्री बनाउने र संस्थाको लैगिक अन्तरहरुको प्रभावलाई सम्बोधन गदै लैङ्गिक मूलप्रबाहिकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने ।

ख) सामाजिक विकास मन्त्रालयको मातहतमा रहेका निकायहरुको पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका विषयमा सचेतना अभिवृद्धि गरी आफनो संस्थाबाट सम्पादन हुने हरेक कार्यक्रमहरु लैससास उत्तरदायि बनाउन अभिप्रेरित गर्ने ।

ग) सामाजिक विकास मन्त्रालयका सवै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्याँकन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।

१.४ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) परीक्षणले समेटिने क्षेत्रहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु नीति, कानुन र योजना, संख्थागत व्यवस्था, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व सम्वन्धी मुल शिर्षकमा आधारीत भई सामाजिक विकास मन्त्रालयबाट सम्पादन हुने मुख्यत ७ वटा कार्यक्षेत्र (शिक्षा, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या, सरसफाई, महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक तथा सामाजिक सुरक्षा, युवा तथा खेलकुद, भाषा, धर्म तथा संस्कृति, श्रम तथा रोजगार) को ५८ वटा कार्य जिम्मेवारीलाई लैससासको दृष्टिकोणबाट विश्लेषण गरी मन्त्रालयबाट लैससासको क्षेत्रमा भएका प्रयास र सुधारको क्षेत्रहरु पहिचान गरिएको छ ।

२. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको विधि र तरिका

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मुख्यत दुई चरणमा विभाजन गरी देहाय अनुसार सम्पन्न गरीएको थियो ।

२.१ तयारी चरण

- लैससास कार्यान्वयन समितिको वैठक बसी लैससास परीक्षणको लागि सहभागीहरू तोकिएको, लैससास कार्यशाला गोष्ठी संचालनको लागी मिति, स्थान, समय, अवधि तोकिएको र सामाजिक विकास मन्त्रालयका योजना, आर्थिक तथा सामाजिक विकासको क्षेत्रमा कार्य गर्ने शाखाको संयोजकत्वमा ३ देखि ५ जना सदस्य (कम्तीमा एक जना महिला) रहने गरी कार्यदल बनाइएको थियो।
- कार्यदलले सामाजिक विकास मन्त्रालयका दस्तावेजहरू (जस्तै बार्षिक योजना, आवधिक योजना, बार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन, चौमासिक, बार्षिक समिक्षाको प्रतिवेदन, विकास वुलेटिन,प्रोफाईल, विभिन्न समयमा भएका निर्णयहरू, आदिको लैससासको तर्फबाट विश्लेशण र पुनरावलोकन गरी लैससास परीक्षण कायर्शाला गोष्ठीको लागि चाहिने सामाग्रीहरूको व्यवस्था गरिएको थियो ।

२.२ कार्यान्वयण चरण

- लैससास परीक्षणमा मन्त्रालयका कर्मचारी र सम्वन्धित संस्थाका समितिका पदाधिकारीहरू समेत परीक्षण वैठकमा समावेश गरी गरिएको थियो । लैससास परीक्षण कार्यको सहजीकरण गर्न **मन्त्रालयले** बाह्य स्रोत व्यक्तिको सहजीकरणमा सम्पन्न गरिएको थियो ।
- लैससास विश्लेषण गर्दा सबन्धित सबै पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको उपस्थितिमा मन्त्रालयको सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौती (SWOT) विश्लेषण **गर्नुको** साथै कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरी सूचकहरुमा छलफल गरिएको थियो ।
- मन्त्रालयको संस्थागत लेखाजोखा गर्दा नीति, कानुन र योजना, संस्थागत व्यवस्था, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व गरी मुख्य ५ वटा मुल विषयको २२ वटा सहायक विषयको १०० वटा सूचकहरु आधारमा गरिएको थियो । तिनै सूचकहरुको आधारमा सामाजिक विकास मन्त्रालयको पदाधिकारीहरू र कर्मचारीहरूसँग छलफल गरिएको थियो । छलफलको आधारमा उक्त वुंदामा राम्रो देखिएमा १, मध्यम देखिएमा ०.५ र सुधार गर्नु पर्ने देखिएमा वा सो बिषय हुँदै नभएमा ० अंकहरू प्रदान गरी तालिका नं १ अनुसारको प्रश्नावलीहरूमा छलफल गरी अंक दिइएको थियो ।
- अन्तमा ५ वटा मूल शीर्षकहरू र २२ वटा सहायक शिर्षकहरुमा प्राप्त अंकहरूलाई माकुरीजालोको चित्र (Spider Diagram) बनाई सहभागीहरू माझ उक्त नमुना चित्र राखिएको थियो । सो चित्रले देखाएका राम्रा पक्षहरूलाई निरन्तरता दिंदै, कमजोर पक्षहरूलाई सुधार गर्दै आगामी दिनहरूमा मन्त्रालयलाई एक आदर्श सरकारको रुपमा स्थापित गर्न आवश्यकताहरूको पहिचान गरी लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकासका लागि एकिकृत कार्य योजना बनाई बनाएको थियो ।

२.३ लैससास परीक्षणका सहभागीहरु

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण नितान्त आन्तरिक स्व-लेखाजोखा कार्यक्रम भएकोले, सामाजिक विकास मन्त्रालयका पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको उपस्थितिमा गोष्ठी संचालन भएको थियो ।

२.४ लैससास परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विश्लेषण गर्दा मुख्य ब्यक्तिहरुसंगको अन्तरबार्ता, SWOT विधि र लैससास परीक्षण कार्यशाला गोष्ठी मा परीक्षणका सूचकहरुमा छलफल गरि तीन वटा विश्लेषणको औजारहरुको प्रयोग गरिएको थियो ।

३. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी रणनीति

(१) प्रदेश तहवाट निर्माण हुने कानून, नीति र शासकीय संरचनालाई लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री बनाउने र विद्‍यमान कानूनहरुमा सुधार गर्ने ।

(२) लैंगिक समानता तथा समावेशीकरण सम्वन्धी अवधारणालाई प्रदेश सरकार, गैर सरकारी, निजी, सहकारी, वित्तीय संस्था लगायतका सबै कार्यालय र प्रदेशका सबै स्थानीय तहमा संस्थागत रुपमा आन्तरिकीकरण गर्ने ।

(३) नीतिगत ,कानूनी र संरचनात्मक व्यवस्था मार्फत महिला तथा बालिका शिक्षालाई अभियानको रुपमा संचालन गर्ने ।

(४) महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, विपन्न, आदिबासी जनजाति, लोपोन्मुख, सीमान्कृत वर्ग, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, जेष्ठनागरिकहरुको लैगिंक तथा सामाजिक समावेशी मैत्री विकास र यसका प्रक्रियाका बारेमा निरन्तर अभिमुखीकरण गर्ने ।

(५) महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समूहको सार्वजनिक वस्तु र सेवा तथा वित्तिय स्रोतमा पहुँच तथा नियन्त्रण एवंम लाभमा अभिबृद्‍धि गर्ने,

(६) महिलाले गर्ने घरायसी कार्यलाई प्रादेशिक अर्थतन्त्रमा गणना गर्दै महिला तथा बञ्चितिकारणमा परेको वर्गको आर्थिक सशक्तिकरण गर्ने,

(७) सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक सशक्तिकरण सम्वन्धी क्षमता विकासका कार्यक्रमलाई पिछडिएका समूदाय सघन रुपमा बसोबास गर्ने वडा तथा बस्तिमा विस्तार गर्ने ।

(८) प्रदेश सरकार तथा मातहतका निकाय, जनप्रतिनिधि, स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको सोंच र व्यवहारलाई लैगिंक मैत्री वनाउन क्षमता विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने

(९) प्रदेश तथा अन्तगतका निकाय र स्थानीय तहहरुमा कानूनी प्रवन्ध, संस्थागत सुधार तथा क्षमता विकासका माध्यमबाट लैङ्गिक तथा समावेशी उत्तरदायी साशन प्रणालीको विकास गर्ने

(१०) प्रदेशका सबै तह, क्षेत्र संरचना र कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीका विषयहरुको मूलप्रवाहीकरण गर्ने

(११) निरोधात्मक, उपचारात्मक तथा नियमनकारी उपायद्वारा सामाजिक मूल्य मान्यतामा परिवर्तन गर्दै लैङ्गिक, उमेर तथा जातीय आधारमा हुने सबै खाले हिंसा, भेदभाव, परम्परागत हानीकारक सामाजिक अभ्यास र बहिष्करणको अन्त्य गर्ने ।

(१२) समाजमा रहेका सबै वर्ग तथा समुदायलाई निरन्तर अभिमुखीकरणको माध्यमबाट लैङ्गिक हिंसा, महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव तथा जातीय विभेदजन्य गतिविधिको अन्त्य गर्ने ।

(१३) जेष्ठ नागरिकको अनुभव, भोगाइ तथा ज्ञानको सदुपयोग गरी उनीहरुलाई सम्मान तथा संरक्षण गर्ने ।

(१४) अपांगता भएकाहरु माथि हुने भेदभावको अन्त्य गरी अपांङ्गमैत्री व्यहवहारको अवलम्वन गर्ने ।

(१५) युवाहरुमा भएको जोस जागर, सिप तथा क्षमताको भरपुर प्रयोग गरी उनीहरुलाई देशभित्रै रोजगारीका अवसर सिर्जना गरी प्रतिभा पलानयन हुन बाट रोक्ने ।

(१६) बालबालिकाको बाल अधिकारको सुनिश्चितता कायम गरी बालमैत्री शासन व्यवस्थालाई प्रबर्धन गर्ने ।

४. लैससास परीक्षण विधिबाट देखिएको अवस्था र कार्ययोजना

४.१ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सबल तथा सूधार गर्नुपर्ने पक्षहरु

सामाजिक विकास मन्त्रालयको लैससास परीक्षण गर्दा कतिपय सवल पक्ष देखिएका छन् भने केहि सुधारका पक्षहरु समेत रहेका छन् । लैससास सम्बन्धि मन्त्रालयका सवाल र सुधारका पक्षहरु तल टेबलमा उल्लेख गरिएको छ ।

सवल पक्ष	सुधार गर्नु पर्ने पक्ष
मन्त्रालयले आफनो विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरुको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका मुद्धाहरु समेटीएर ऐन, नियम, कानुन, कार्यविधि तयार हुन थाल्नु	मन्त्रालयले आफनो विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरुको ऐन, नियम, कानुन, कार्यविधिको बारेमा महिला तथा पछाडि परेको वर्गहरुलाई सचेतीकरण गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा जोड

सवल पक्ष	सुधार गर्नु पर्ने पक्ष
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति तयारीको चरणमा	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न जोड
बैंक खाता छोरीको सुरक्षा जिवन भरिको कार्यक्रम संचालन एवं छात्रवृतीहरुः छोरी बुहारी, दलित, अपाङ्गता छात्रवृती कार्यक्रम संचालन	मन्त्रालयले ऐन, नियम, योजना तर्जुमा गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, विपन्न, आदिबासी जनजाति, लोपोन्मुख, सीमान्तकृत वर्गको पनि अर्थपूर्ण सक्रिय सहभागितामा निर्माणको आवश्यक
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका मुद्धाहरु समावेश गरी आवधिक योजनाको तयारी	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका खण्डिकृत तथ्यांकको आधारमा मन्त्रालयको नीति र योजना तर्जुमा गर्न आवश्यक
मन्त्रालयले ऐन, नियम तर्जुमा गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, विपन्न, आदिबासी जनजाति, लोपोन्मुख, सीमान्तकृत वर्गको पनि केही सहभागितामा निर्माण	मन्त्रालयले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यक्रम आफ्नो र मातहतका निकाय एवं सबै स्थानीय तहमा आन्तरिकरण गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा गर्न गराउनमा जोड
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका खण्डिकृत तथ्यांक संकलन गर्न सुरुवात	मन्त्रालयले लैङ्गिक उत्तरदायि बजेट कार्यविधि तयार गरी मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुमा आन्तरिकरण गरी कार्यान्वयन गर्न गराउन आवश्यक
योजना तर्जुमा, अनुगमन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सूचकहरु राखी कार्यान्वयन गर्न थालिएको	मन्त्रालय र मातहतका सबै निकायमा महिला,बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा दलित, सीमान्तकृत, लोपोन्मुखका मुद्धाहरु सबै क्षेत्रगत निकायहरुमा प्रभावकारी ढंगबाट मूलप्रवाहिकरण एवं कार्यान्वयन र अनुगमन आवश्यक
मन्त्रालयकको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यको सुरुवात	मन्त्रालय र यस मातहतका निकायमा महिला,बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा दलित, सीमान्तकृत, लोपोन्मुख, यौनिक अल्पसंख्यक विरुद्ध हुने विभेद, सामाजिक कुरीति ९छाउपडि, बाल विवाह, बहु विवाह, दाईजो प्रथा, बाल श्रम आदि० र लैङ्गिक हिंसा नियन्त्रणमा यथेष्ट श्रोत विनियोजन गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमनमा जोड

सवल पक्ष	सुधार गर्नु पर्ने पक्ष
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विषयमा विभिन्न सरोकारवाला निकायहरु संग साझेदारी एवं समन्वयमा कार्य गर्दै आएको	जेष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएको व्यक्ति, हिंसामा परेका व्यक्तिहरुको सामाजिक सुरक्षाको प्रताभूति गराउन आवश्यक । साथै मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुले सामाजिक मूल्य मान्यता, सामाजिक सम्वन्ध एवम सोचको कारणबाट लैङ्गिक भूमिकामा परिवर्तन ल्याउन प्रभावकारी कार्यक्रम संचालनमा जोड
महिला,बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा दलित, सीमान्तकृत, लोपोन्मुख, यौनिक अल्पसंख्यकका मुद्धाहरु मन्त्रालय र यस मातहतका निकायहरुको सबै क्षेत्रगत निकायहरुमा मूलप्रवाहीकरण गर्न थालिएको	छोरी शिक्षाका लागि रेडीयो, टेलीभिजन र होडीङ बोर्ड मार्फत प्रचार प्रसार गर्नुको साथसाथै छोरीको शिक्षामा जोड दिन आवश्यक
मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका विषयहरु संवेदनशिलतामा वृद्धि र यस विषयमा बजेट बिनियोजन गरी कार्यान्वयन गरिएको	मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुले दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गने रणनीति तयार गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यान्वय मा जोड
मन्त्रालयले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको वर्गको प्रतिनिधित्व हुने थालिएको	प्रदेश स्तरीय एवं स्थानीय तहको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी सञ्जाल लाई सशक्तिकरण गरी प्रदेश र स्थानीय तहमा लैससासको विषयलाई प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड
मन्त्रालय र मातहतका केही निकायहरुमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी विषय हेर्ने डेस्कको स्थापना र लैससास सम्वन्धी कार्यक्रम संञ्चालन	मन्त्रालयले लैङ्गिक एवं समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले लैङ्गिक एव समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने व्यवस्था गर्ने। GESI MIS system व्यवस्था गर्ने ।
मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुको संरचना लैससास मैत्री निर्माण हुन थालिएको र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता	मन्त्रालयले महिलाको आर्थिक सशक्तिकरण एवं कार्यबोझ कम गर्ने कार्यक्रम संचालनमा जोड । साथै महिलाको घरेलु कामकाजलाई आर्थिक पक्षसंग जोडन नीति तयार गरी कार्यान्वयनमा जोड दिने
मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुका कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुलाई लङ्गिक समानता तथा	मन्त्रालयका मातहतका कार्यालयहरुमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी डेस्कको विकासको र

सवल पक्ष	सुधार गर्नु पर्ने पक्ष
सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धि तालिम संचालन।	आवश्यक मानवीय श्रोतहरुको लागि बजेटको व्यवस्था
लैङ्गिक हिंसा निवारणकालागी कोष तथा अल्पकालिन आश्रय सहितको सेवा केन्द्र संचालन	मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुको सम्पुर्ण कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुलाई लङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण र सकारात्मक सोच र धारणा सम्बन्धि तालिम संचालन । मन्त्रालयका जनप्रतिनिधिहरुलाई रुपान्तरणीय नेतृत्व विकास सम्वन्धि तालिम संचालन
बृद्धाश्रम तथा जेष्ठनागरीक मिलन केन्द्र संचालन सहयोग कार्यक्रम	मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुका लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गर्ने यसमा बजेट विनियोजन गरी कार्यान्वयन गर्ने
महिला, दलित, अपाङ्गता, जनजाती, लोपोन्मुख समुदायको लागि सीप विकास कार्यक्रम संचालन	वाल अधिकारको सुनिश्चितताका लागी वाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धीले दिएका प्रावधान अनुसार प्रदेश र स्थानीय तहमा कार्यक्रम संचालन गर्ने ,
राउटे समुदायको मूलप्रवाहीकरण कार्यक्रम संचालन	सार्वजनिक तथा सरकारी पूर्वाधारहरु लैससास मैत्री हुनुका साथै प्रवाह गरिने सेवा, सूचना, सुविधा पनि लैससास मैत्री गर्नमा जोड दिन आवश्यक
विभिन्न सामाजिक विकृति बिरुद्ध सचेतनामुलक कार्यक्रमहरु संचालन	महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, विपन्न, आदिबासी जनजाति, लोपोन्मुख, सीमान्तकृत वर्गको अध्ययनमा आधारित विकासमा जोड दिन आवश्यक
अभियानमुलक कार्यक्रम सहयोगापेक्षी सडक मानव मुक्त एवं अविभावक विहिन बालबालिका तथा बालश्रममा रहेका बालबालिका सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन र बाल हेल्पलाईन को व्यवस्था	

४.२ मुख्य सूचकहरुको अवस्था र प्राप्त अंक

मन्त्रालयको पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरुको उपस्थितीमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) परीक्षण गरिएको थियो । लैससास परीक्षण गर्दा मन्त्रालयको नीति, कानुन र योजना, संस्थागत

व्यवस्था, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व गरी मुख्य ५ वटा मुल विषयको २२ वटा सहायक विषयको १०० वटा सूचकहरुलाई आधार मानि मन्त्रालयको पदाधिकारी र कर्मचारीको सक्रिय सहभागितामा आफ्नो संस्थाको लैससासको पक्षबाट कार्यालयको लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण अवस्थाको स्व–मूल्यांकन गरिएको थियो । जसमा परीक्षणको नतिजामा नीति, कानुन र योजनाको क्षेत्र राम्रो अवस्थामा देखिएको थियो भने संस्थाको मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह, सुशासन तथा उत्तरदायित्वको क्षेत्रमा केही सुधार भएको पाईएको थियो भने संस्थागत व्यवस्थामा कमजोर पाईएको थियो । जसको समग्र अवस्था तलको टेबल नं १ मा Spider diagram मार्फत देखाईएको छ ।

मुख्य शिर्षक/विषय क्षेत्र	पुर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	प्रतिशत	समग्र नतिजा
नीति, कानुन र योजना	२०	१२	६०	राम्रो
संस्थागत व्यवस्था	२०	८	४०	कमजोर
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०	१०.५	५२.५	कमजोर
सेवा प्रवाह	२०	११.५	५७.५	कमजोर
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	१०.५	५२.५	कमजोर
जम्मा	१००	५२.५	५२.५	कमजोर

प्राप्ताङ्क	**८० प्रतिशत भन्दा बढी**	**६० देखि ७९ प्रतिशत सम्म**	**४० देखि ५९ प्रतिशत सम्म**	**४० प्रतिशत भन्दा कम**
समग्र नतिजा	उत्कृष्ट	राम्रो	कमजोर	अति कमजोर

लैससासको पक्षबाट कार्यालयको लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण अवस्थाको स्व–मूल्यांकन गर्दा मन्त्रालयको थियो नीति, कानुन र योजनाको क्षेत्र राम्रो अवस्थामा देखिएको थियो । त्यस्तैगरिकन संस्थाको मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह, सुशासन तथा उत्तरदायित्वको क्षेत्रमा केही सुधार भएको पाईएको थियो भने संस्थागत व्यवस्थामा कमजोर पाईएको थियो । समग्रमा हेर्दा मन्त्रालयको संस्थागत व्यवस्थामा धैरै नै सुधारको आवश्यकता देखिएको छ । मन्त्रालयले आफ्नो कार्यक्षेत्रको कार्यक्रमको नीति, कानुन तथा योजना तर्जुमा गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको मुद्धाहरु समाहित गरी तर्जुमा गरिएको पाईएको छ, तर पनि यस क्षेत्रमा धैरै नै सुधार गर्नु पर्ने क्षेत्रहरु रहेको पाईएको छ । संस्थाको मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह, सुशासन तथा उत्तरदायित्वको क्षेत्रमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी क्षमता विकास कार्ययोजना निर्माण गरि मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुमा यस क्षेत्रमा क्षमता विकास गरी लैससास सम्वन्धि साझा बुझाई अवधाराण विकास गर्न आवश्यक देखिएको छ । त्यस्तैगरिकन मन्त्रालयले सेवा प्रवाह गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता, दलित, विपन्न, आदिवासी जनजाति, लोपोन्मुख, सीमान्तकृत वर्ग तथा जेष्ठ नागरीकको आवश्यकतालाई प्राथमिकता दिई कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने देखिन्छ । साथै

मन्त्रालयको संस्थागत व्यवस्थामा धेरै नै सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसरी संकलित तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण गर्दा सामाजिक विकास मन्त्रालयको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्दा लेखाजोखाको नतिजा समग्रमा कमजोर भएको पाईयो । नतिजाका आधारमा हेर्दा कुल प्राप्त अकंभार ५२.५ देखियो । लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको नतिजा माकुरे जालो र ड्र्यासबोर्डमा तल प्रस्तुति गरिएको छ ।

४.३ लैङ्गिक परीक्षण नतिजाको माकुरे जालो

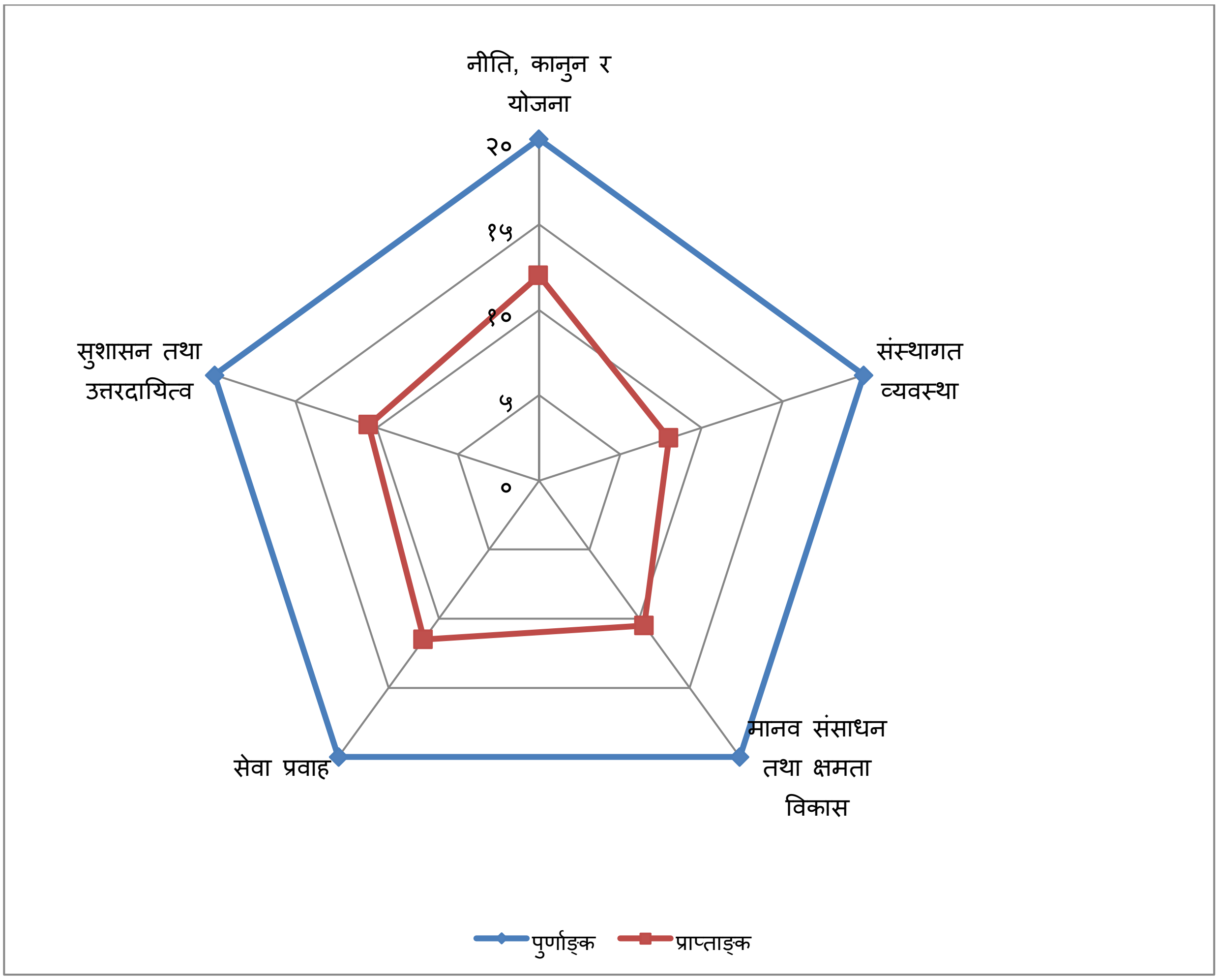

४.४ लैससास परीक्षण नतिजाको ड्यासबोर्ड प्रस्तुती

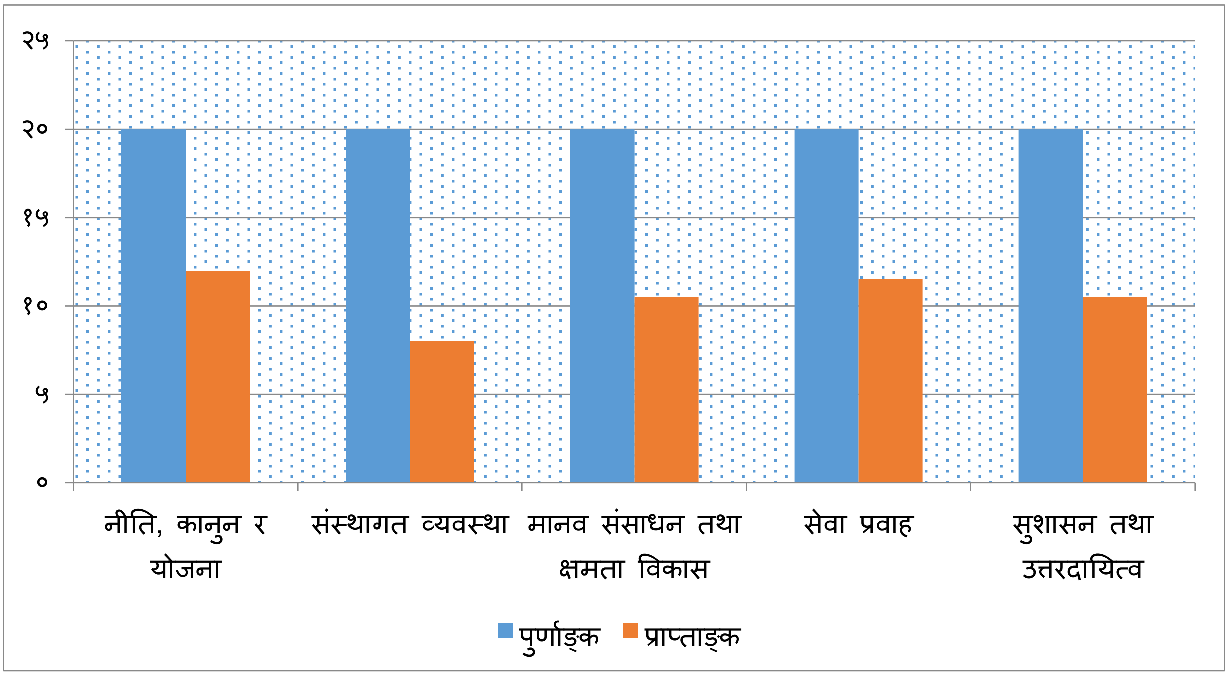

लैससास परीक्षण विधिबाट देखिएको लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरणको अवस्था अनुसूची १ मा दिइएको छ ।

४.५ कार्ययोजना

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
नीति , कानुन र योजना (२०)	१२	१ लैससास नीति तथा रणनीति महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको वर्गहरुलाई पनि सक्रिय र अर्थपूर्ण सहभागिता गराई निर्माण गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने	सामाजिक विकास महाशाखा	मन्त्रालय	सामाजिक विकास महाशाखा	२०७८ साउन		√
		२. प्रदेशस्तरको विश्वविद्यालय तथा उच्चशिक्षा सम्वन्धी नीति, कानुन तथा माप दण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका विषयलाई प्राथमिकता दिई कार्यान्वय गर्ने				आ ब. /२०७८७९ भित्र	लागत साझेदारी	√
		३ .स्वास्थ्य सेवा तथा पोषण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानुन, माप दण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका विषयलाई प्राथमिकता दिई कार्यान्वय गर्ने				आ ब. /२०७८७९ भित्र	लागत साझेदारी	√
		४ .महिला बालबालिका, युवा, जेष्ठ नागरिक लगायत अन्य बञ्चितिकरणमा परेको				२०७८ ७९/		√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		वर्गहरुको हक सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वय र प्रभावकारी अनुगमनमा जोड दिने						
		५ .महिला, बालबालिका लगायत अन्य बञ्चितिरणमा परेका विभिन्न वर्ग, क्षेत्र, लिंङ्ग र समुदायको आधारभूत खण्डिकृत सूचना अद्याविधक गरी नीति तथा कायक्रममा आवद्ध गर्ने ।				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√
		६ लैङ्गिक .हिंसा, मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार सम्वन्धी नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा प्राथमिकताको साथ कार्य गर्ने				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√
		७ .बालबालिकाको हक हित संरक्षण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, माप दण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयनमा प्राथमिकताको साथ कार्य गर्ने				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√
		८ .कार्यालयमा हुनसक्ने सबै प्रकारका दुरव्यवहार (जस्तै यौनजन्य, जातीय) र				२०७८ साउन		√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		लैङ्गिक हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गर्ने ।						
		९ .युवा सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानुन तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका विषयलाई प्राथमिकता दिई कार्यान्वय गर्ने				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√
		१० .लोपोन्मुख, सीमान्तकृत, गरिब, जेष्ठ नागरिक लक्षित आवास सम्बन्धी नीति, माप दण्ड तथा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन प्राथमिकताको साथ कार्य गर्ने				२०७८ ७९/		√
		११. महिलाले गरेको घरेलु कार्यको आर्थिक मूल्यांकन गर्ने नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।				२०७८ ७९/		√
		१२. लैगिक उत्तरदायी बजेट कायविधि तयार गर्ने र लैगिक उत्तरदायी मैत्री योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने				२०७८ ७९/		√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		१३. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण परिक्षण कार्यविधि तयार गरि कार्यान्वयन गर्ने ।				२०७८ असोज		√
		१४ रोजगार प्रवर्द्धन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा माप दण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका विषयलाई प्राथमिकता दिई कार्यान्वय गर्ने				२०७८ मंगसिर	लागत साझेदारी	√
		१५.मन्त्रालयले प्रदेश स्तरको आधारभूत सूचना/तथ्याँकलाई खण्डीकृत रुपमा संकलन गर्ने समय समयमा अध्यावधिक गर्ने र यसका आधारमा योजना तर्जुमा गर्ने				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	
संस्थागत व्यवस्था (२०)	८	१. मन्त्रालय एवं मातहतका निकायहरुमा लैससास मैत्री संरचना निर्माण, प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने	सामाजिक विकास महाशाखा	मन्त्रालय	सामाजिक विकास महाशाखा	२०७८ असार देखि	लागत साझेदारी	√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		२.कार्यालयमा हुनसक्ने सबै प्रकारका दुरव्यवहार (जस्तै यौनजन्य, जातीय) र लैङ्गिक हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गर्ने । लैङ्गिक तथा भेदभावजन्य हिंसा न्युन गर्न शून्य सहनशीलताको नीतिलाई अंगीकार गर्ने				२०७८ भदौ		√
		३. कर्मचारीहरुको पदीय कार्यविवरणमा लैससासलाई समेत अभिन्न अंग मानी कार्यविवरणमै समावेश गर्ने				२०७८ भदौ		√
		४. विश्वविद्यायलमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√
		५.प्रदेश तहका कार्यालय र सार्वजनिक स्थलहरुमा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि				२०७८ फागुन		√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		अलग्गै शौचालयको व्यवस्था भए नभएको अनुगमन गर्ने						
		६. कार्यालयमा लैससास मैत्री भाषाको प्रयोग, संस्कृतिको विकासको लागि कार्य गर्ने				२०७८ ७९/		√
		७. बाल संरक्षण र बालविवाह न्यूनीकरणका लागि जिल्ला तथा प्रादेशिक सञ्जाल निर्माण गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने				२०७८ कार्तिक		√
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास (२०)	१० ५.	१.लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गर्ने यसमा बजेट विनियोजन गरी कार्यान्वयन गर्ने	सामाजिक विकास महाशाखा	मन्त्रालय	सामाजिक विकास महाशाखा	२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√
		२.महिला र वन्चितिकरणमा परेको वर्गहरुको लागि आर्थिक सशक्तिकरण सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		३. सामाजिक विभेद र कुरीतिहरु (छाउपडी , बाल विवाह, बहुविवाह, लैगिक हिंसा आदि) अन्त्यका लागि प्रष्ट नीति सहित सचेतना अभिबृद्धी कार्यक्रम र अभियान थप प्रभावकारी रुपमा संचालनमा ल्याउने				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√
		४.मन्त्रालयको सम्पुर्ण कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुलाई लङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण र सकारात्मक सोच र धारणा सम्बन्धि तालिम संचालन गर्ने । मन्त्रालयका जनप्रतिनिधिहरुलाई रुपान्तरणीय नेतृत्व विकास सम्वन्धि तालिम संचालन गर्ने				२०७८ कार्तिक		√
		५ प्रदेश अन्तर्गतका निकाय र स्थानीय तहका महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका वर्गहरुलाई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी निरन्तर अभिमुखीरण कार्यक्रम संचालन गरी				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम कार्यान्वय गर्न सहयोग र नियमन गर्ने						
		६. महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको वर्गहरुको सामाजिक, आर्थिक, राजनीतक सशक्तिकरण गर्ने तथा रुपान्तरणीय नेतृत्व विकास सम्वन्धी सिप तथा ज्ञानको वृद्धिको तालिमको प्याकेज तयार गरी कार्यान्वयन सहयोग र नियमन गर्ने				२०७८ पौष	लागत साझेदारी	√
		७.महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको वर्गहरुको औपचारिक तथा अनौपचारिक शिक्षा मार्फत ज्ञान तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम कार्यान्वय गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने ।				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√
		८.लैङ्गिक समानता सम्वन्धी तालिम घर परिबारबाट सुरु गरि समाज, पालिका, प्रदेश स्तरका महिला तथा पुरुष बर्गहरुलाई तालिममा संगै राखी प्रदेश र स्थानीय तहमा नियमित रुपमा विभिन्न चरणमा तालिम संचालन गरी यस विषमा साझा धाराणाको				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		विकास र क्षमता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने						
		९.प्रदेश एवम स्थानीय तहमा महिला उद्यमशीलता प्रशिक्षण केन्द्र स्थापना गरी एकीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√
		१०.महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको वर्गको आर्थिक क्रियाकलापमा व्यवसायिक र सामाजिक जोखिम न्यूनीकरण गर्न सूचना प्रवाहको सहज व्यवस्था मिलाउन कार्य गर्ने				२०७८ पौष		
		११. प्रदेश स्तरमा दिवा शिशुस्याहार केन्द्र संचालन गर्न सहयोग एव नियमन गर्ने।				२०७८ असोज	लागत साझेदारी	
		१२.पिछडिएका समुदायभित्र नै हुने छुवाछुत तथा भेदभावको अन्त्य गर्न व्यापक रुपमा जनचेतना वृद्धि गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने ।				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	
		१३. महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको वर्गहरुको सूचनामा पहुंच अभिवृद्धि गरी				२०७८ ७९/		

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		कानूनी साक्षरता प्रदान गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने ।						
		१४.आदिवासी, जनजाति, दलित, पिछडावर्ग, अल्पसंख्यक लगायतको मातृभाषा तथा संस्कृतिको संरक्षण एवं प्रवद्र्धन गर्ने ।				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	
		१५.बैदेशिक रोजगारमा जाने महिलाहरुका लागि सचेतना तथा जानकारीमूलक कार्यक्रम संचालन गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने ।				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	
		१६ .दलित, पिछडिएको वर्ग, लोपोन्मुख तथा सिमान्तकृत वर्ग तथा समुदालाई सशक्तिकरण र क्षमता विकाका लागि अनौपचारिक शिक्षा तथा व्यवशायिक तालिम प्रदान गर्न सहयोगन एवं नियमन गर्ने				२०७८ पौष	लागत साझेदारी	
		१७.स्थानीय रोजगारीको उचित वातावरण तयार गरि युवा वर्गलाई देशभित्रै कार्य गर्ने वातावरणको श्रृजना गर्ने ।				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	
		१८. बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय तथा तथा स्थानीय नीति कार्यान्वयन गर्ने				२०७८ भदौ वाट	लागत साझेदारी	

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		१९. बालमैत्री शासनको लागि संस्थागत क्षमता र मानव संसाधन विकास गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने ।				२०७८ भदौ		
सेवा प्रवाह (२०)	११ ५.	१. मन्त्रालयका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्इङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री र संबेदनशील संरंचनाको प्रावधान सहित हुने गरी निर्माण गरी सेवा प्रवाह गर्ने ।	सामाजिक विकास महाशाखा	मन्त्रालय	सामाजिक विकास महाशाखा	२०७८ ७९/ देखि	लागत साझेदारी	√
		२. मन्त्रालयको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत धार लिई महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		कार्यक्रमहरू राख्ने र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने						
		३. मन्त्रालयले महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने				२०७८ ७९/		√
		४.नागरिक वडापत्र सर्वसाधारणले समेत बुझ्ने गरी कार्यालयमा राख्ने ।				२०७८ भदौ		√
		५. अनुगमनका सूचकहरु बनाएर कार्यक्रम तथा आयोजना कार्यान्वयनबाट लैगिक तथा सामाजिक रुपमा पछाडि परेका व्यक्ति र समुहले पूरा लाभ लिने गरी सेवा प्रवाह गर्ने ।				२०७८ असोज		√
		६.सार्वजनिक सवारी साधन, सार्वजनिक कार्य, स्वास्थ्य सेवा, धार्मिक तथा सार्वजनिक				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		स्थलमा छूट र सुविधा उपलव्ध गराउन सहयोग एवं नियमन गर्ने ।						
		७.सेवा प्रवाह गर्दा ज्येष्ठ नागरिकहरुलाई विशेष प्राथमिकता दिने				२०७८ भदौ देखि		√
		८.प्रदेश स्तरमा ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्त, बालबालिकाका र महिला सम्बन्धी कार्यहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने				२०७८ माघ		√
		९लैङ्गिक हिंसा तथा जातीय भेदभाव समुदाय, नागरिक समाज, गैर सरकारी संस्था तथा निगरानी समूह समेतको सहयोगमा अनुगमन तथा निगरानीलाई प्रभावकारी गर्ने ।				२०७८ माघ		√
		१०.बालविवाह, बहुविवाह, अनमेल विवाह तथा दाइजो प्रथा जस्ता कुरीतिको अन्त्य गर्न प्रदेश तथा स्थानीय तहहरुको सक्रियतामा कानूनको कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने				२०७८ ७९/		√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		११.महिलाको क्षमतालाई सम्मान गरी हरेक क्षेत्रमा अगाडि बढाउन प्रोत्साहन गर्ने पुरुषलाई धन्यवाद सहित सम्मान गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाउन सहयोग गर्ने ।				२०७८ ७९/		√
		१२. विश्वविद्यालय स्तरको पाठयक्रममा नैतिक एवं व्यवहारिक शिक्षा सम्वन्धी विषय राखी बालबालिकालाई शुरुका अवस्था देखि नै सचेत र सभ्य नागरिक बनाउन सहयोग गर्ने ।				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	
		१३.समाजका अगुवा, धामी झाक्री तथा परम्परागत रुपमा धार्मिक मान्यताका नाममा गलत प्रवृत्तिलाई वढावा दिने वर्गहरुलाई यस प्रवृत्तिका विरुद्ध लाग्न अभिप्रेरित गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने				२०७८ साउन देखि		√
		१४ लैङ्गिक .समानता र सामाजिक समाबेशीकरण सम्बन्धी Role Model छनौट गरी असल अभ्यासलाई प्रचार गर्न सहयोग गर्ने ।				२०७८ भदौ		√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
शुसासन तथा उत्तरदायित्व	१० ५.	१. मन्त्रालयले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने	**सामाजिक विकास महाशाखा**	मन्त्रालय	**सामाजिक विकास महाशाखा**	२०७८ साउन		√
		२. मन्त्रालयले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने र महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक गर्ने	सामाजिक विकास महाशाखा	मन्त्रालय	सामाजिक विकास महाशाखा	२०७८ साउन		√
		३.मन्त्रालयमा समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्ने बजेटको व्यवस्था गर्ने र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने व्यवस्था गर्ने				२०७८ साउन		√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप आर्थिक दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (खर्च बेहोर्ने श्रोत(	नपर्ने
		४.मन्त्रालयले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्नेमगर्ने सहयोग एवं नियमन गर्ने				२०७८ साउन		√
		५ बढ्दो साइवर अपराधलाई रोकथाम गर्नका लागि यस सम्वन्धमा महिला तथा बालबालिकालाई सुसूचित गर्न सहयोग एवं नियमन गर्ने				२०७८ ७९/	लागत साझेदारी	√
		६.लैससास सम्वन्धी असल अभ्यास तथा महत्वपूर्ण सिकाइहरुलाई अभिलेख तयार गरी पुस्तिकाका रुपमा प्रकाशन र वेवसाइटमा समेत राख्ने।				२०७८ साउन		√
		७.महिला सशक्तिकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान सम्वन्धी प्रकासन एवं लैससास सम्बन्धिका असल अभ्यासहरुको अभिलेख तयार/प्रकाशन र प्रसारण गर्ने।				२०७८ फागुन		√

५. निष्कर्ष

सामाजिक विकास मन्त्रालयले गर्ने सम्पूर्ण विकास योजना तथा कार्यक्रमलाई लैससास उत्तरदायी र दिगो बनाउन आर्थिक श्रोतको सुनिश्चता, उपलब्धिको समतामूलक वितरण र उपयोगी बनाउने उदेश्य राखी लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गरिएको थियो । यस परीक्षण मार्फत सामाजिक विकास मन्त्रालयको संस्थागत संरचना र प्रणाली लैंङ्गिक तथा समावेशी शासन मैत्री बनाउन र संस्थाको लैगिक अन्तरहरुको प्रभावलाई सम्बोधन गदै लैङ्गिक मूलप्रबाहिकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजान सहयोग पुग्ने कुरामा सहभागिहरुले जानकारी गराएको थियो । त्यस्तैगरिकन यसबाट मन्त्रालयका पदाधिकारी, कर्मचारी एवं यस मातहतमा रहेका निकायहरुको पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका विषयमा सचेतना अभिवृद्धि हुने र आफनो संस्थाबाट सम्पादन हुने हरेक कार्यक्रमहरु लैससास उत्तरदायि बनाउन सहयोग पुग्ने कुरामा धाराणा व्यक्त गरेका थिए । साथै मन्त्रालयका सवै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्याँकन गर्न सजिलो हुने कुरा व्यक्त भएको थियो ।

लैससासको पक्षबाट कार्यालयको लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण अवस्थाको स्व–मूल्यांकन गर्दा मन्त्रालयको थियो नीति, कानुन र योजनाको क्षेत्र राम्रो अवस्थामा देखिएको थियो । त्यस्तैगरिकन संस्थाको मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह, सुशासन तथा उत्तरदायित्वको क्षेत्रमा केही सुधार भएको पाईएको थियो भने संस्थागत व्यवस्थामा कमजोर पाईएको थियो । समग्रमा हेर्दा मन्त्रालयको संस्थागत व्यवस्थामा धेरै नै सुधारको आवश्यकता देखिएको छ । मन्त्रालयले आफनो कार्यक्षेत्रको कार्यक्रमको नीति, कानुन तथा योजना तर्जुमा गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको मुद्धाहरु समाहित गरी तर्जुमा गरिएको पाईएको छ, तर पनि यस क्षेत्रमा धेरै नै सुधार गर्नु पर्ने क्षेत्रहरु रहेको पाईएको छ । संस्थाको मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह, सुशासन तथा उत्तरदायित्वको क्षेत्रमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी क्षमता विकास कार्ययोजना निर्माण गरि मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुमा यस क्षेत्रमा क्षमता विकास गरी लैससास सम्वन्धि साझा बुझाई अवधाराण विकास गर्न आवश्यक देखिएको छ । त्यस्तैगरिकन मन्त्रालयले सेवा प्रवाह गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता, दलित, विपन्न, आदिवासी जनजाति, लोपोन्मुख, सीमान्तकृत वर्ग तथा जेष्ठ नागरीक को आवश्यकतालाई प्राथमिकता दिई कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने देखिन्छ । साथै मन्त्रालयको संस्थागत व्यवस्थामा धेरै नै सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसरी संकलित तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण गर्दा सामाजिक विकास मन्त्रालयको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्दा लेखाजोखाको नतिजा समग्रमा कमजोर रहेको पाईयो ।

६. सुझावहरु

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्न जोड दिने
- मन्त्रालयले आफनो विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरुको ऐन, नियम, कानुन, कार्यविधिको बारेमा महिला तथा पछाडि परेको वर्गहरुलाई सचेतीकरण गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा गर्न जोड दिने
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका खण्डिकृत तथ्यांकको आधारमा मन्त्रालयको नीति र योजना तर्जुमा गर्ने
- मन्त्रालयले ऐन, नियम, योजना तर्जुमा गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, विपन्न, आदिबासी जनजाति, लोपोन्मुख, सीमान्तकृत वर्गको अर्थपूर्ण सहभागितामा वृद्धि गर्ने
- मन्त्रालयले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यक्रम आफ्नो र मातहतका निकाय एवं सबै स्थानीय तहमा आन्तरिकरण गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा गर्न गराउनमा जोड दिने
- मन्त्रालयले लैङ्गिक उत्तरदायि बजेट कार्यविधि तयार गरी मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुमा कार्यान्वयन गर्ने गराउने
- मन्त्रालय र मातहतका सबै निकायमा महिला,बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा दलित, सीमान्तकृत, लोपोन्मुखका मुद्धाहरु सबै क्षेत्रगत निकायहरुमा प्रभावकारी ढंगबाट मूलप्रवाहिकरण एवं कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने
- मन्त्रालय र यस मातहतका निकायमा महिला,बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा दलित, सीमान्तकृत, लोपोन्मुख, यौनिक अल्पसंख्यक विरुद्ध हुने विभेद, सामाजिक कुरीति (छाउपडि, बाल विवाह, बहु विवाह, दाईजो प्रथा, बाल श्रम आदि) र लैङ्गिक हिंसा नियन्त्रणमा यथेष्ट श्रोत विनियोजन गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने
- जेष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएको व्यक्ति, हिंसामा परेका व्यक्तिहरुको सामाजिक सुरक्षाको प्रताभूति गराउन आवश्यक । साथै मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुले सामाजिक मूल्य मान्यता, सामाजिक सम्वन्ध एवम सोचको कारणबाट लैङ्गिक भूमिकामा परिवर्तन ल्याउन प्रभावकारी रुपमा कार्यक्रम संचालन गर्ने
- छोरी शिक्षाका लागि रेडीयो, टेलीभिजन र होडीङ बोर्ड मार्फत प्रचार प्रसार गर्नुको साथसाथै छोरीको शिक्षामा जोड दिने
- मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुले दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गने रणनीति तयार गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यान्वय मा जोड दिने
- मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुका लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गर्ने यसमा बजेट विनियोजन गरी कार्यान्वयन गर्ने । लैससास तालिम प्रदेश, स्थानीय तहका कर्मचारी एवं पदधिकारी र समुदायहरुको लागि प्रभावकारी ढंगबाट संचालन गर्ने र यस क्षेत्रमा सचेतना अभिवृद्धि गर्ने
- प्रदेश स्तरीय एवं स्थानीय तहको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी सञ्जाल लाई सशक्तिकरण गरी प्रदेश र स्थानीय तहमा लैससासको विषयलाई प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिने

- मन्त्रालयले महिलाको आर्थिक सशक्तिकरण एवं कार्यबोझ कम गर्ने कार्यक्रम संचालनमा जोड । साथै महिलाको घरेलु कामकाजलाई आर्थिक पक्षसंग जोडन नीति तयार गरी कार्यान्वयनमा जोड दिने
- वाल अधिकारको सुनिश्चिततताका लागी वाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धीले दिएका प्रावधान अनुसार प्रदेश र स्थानीय तहमा कार्यक्रम संचालन गर्ने ,
- सार्वजनिक तथा सरकारी पूर्वाधारहरु लैससास मैत्री हुनुका साथै प्रवाह गरिने सेवा, सूचना, सुविधा पनि लैससास मैत्री गर्नमा जोड दिने
- मन्त्रालयले लैङ्गिक एवं समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले लैङ्गिक एव समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने व्यवस्था गर्ने, GESI MIS system अबलम्बन गर्ने
- महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, विपन्न, आदिबासी जनजाति, लोपोन्मुख, सीमान्तकृत वर्गको आर्थिक तथा सामाजिक विकासलाई प्राथमिकतामा राख्ने ।

अनुसूची १: लैगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनको अवस्था

अंक भार: मुल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनु पर्नेछ । तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा '१', '०.५', र '०' अंक पाउने अवस्था र सो को प्रमाणीकरणको आधार राखिएको छ । यी सूचकमा गरिने मूल्याङ्कन सामुहिक मूल्याङ्कन हो । समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सोको अवस्थाबारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
१	**नीति, कानून, योजना २०**	**नीति र कानूनमा समावेशिता\ सहभागिता**	८	१.१.१	**मन्त्रालयले** नीति तथा कानूनको तयार गर्ने **क्रममा** लैससासको दृष्टिले सम्पादन **गरी तयार** गर्ने गरे \ नगरेको	०-१	१	**मन्त्रालयले** नीति तथा कानूनको तयार गर्ने **क्रममा** लैससासको दृष्टिले सम्पादन **गरी तयार** गर्ने गरेको	**मन्त्रालयले** नीति तथा कानूनको तयार गर्ने **क्रममा** लैससासको दृष्टिले आँसिक रुपमामात्र सम्पादन **गरी तयार** गर्ने गरेको	**मन्त्रालयले** नीति तथा कानूनको तयार गर्ने **क्रममा** लैससासको दृष्टिले सम्पादन **गरी तयार** गर्ने **नगरेको**	**मन्त्रालयले** स्वीकृत गरेका नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु र स्वीकृतिको लागि प्रस्तुत गरेका मस्यौदा नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु
२				१.१.२	**मन्त्रालयले** आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे । नगरेको	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरेको	**मन्त्रालयले** आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे आँसिक रुपमा मात्र लेखाजोखा गर्ने गरेको	**मन्त्रालयले** आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने नगरेको	**मन्त्रालयले** आफ्ना नीति, कानून, योजना का दस्ताबेजहरू र लेखाजोखा सम्पन्न भएको प्रमाणित गर्ने कागजातहरु
३				१.१.३	**मन्त्रालयलको** नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी कुराहरू समावेश भए । नभएको	०-१	१	**मन्त्रालयलको** नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी कुराहरू समावेश भएको	**मन्त्रालयलको** नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी कुराहरू आँसिक रुपमामात्र समावेश भएको	**मन्त्रालयलको** नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी कुराहरू समावेश नभएको	**मन्त्रालयलको** कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजना सम्वन्धी दस्तावेजहरू
४				१.१.४	महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक	०-१	०.५	महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक	महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र	महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र	महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
					परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीतिहरु **अनुरुप कार्य हुने गरेको / नगरको** ? (**मन्त्रालयको** ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको)			परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीतिहरु **अनुरुप कार्य हुने गरेको**	लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीतिहरु **अनुरुप केही मात्रामा कार्य हुने गरेको**	लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीतिहरु **अनुरुप कार्य हुने नगरेको**	र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने नीति दस्तावेज र ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकाहरू
५				१.१.५	**मज्त्रालयले** कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्न पर्याप्त प्रावधान व्यवस्था गरिएको छ । छैन ?	०-१	०.५	**मज्त्रालयले** कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्न पर्याप्त प्रावधान राखिएको	**मज्त्रालयले** कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्ने खालका केही प्रावधानमात्र समावेश गरिएको	**मज्त्रालयले** कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्न कुनै प्रावधान नराखिएको	**मज्त्रालयले** कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिहरू र तिनको लैससास दृष्टिले विश्लेषण गरिएको दस्तावेज
६				१.१.६	**प्रदेश** स्तरमा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिँसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाए । नमिलाएको	०-१	१	**प्रदेश** स्तरमा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको	**प्रदेश** स्तरमा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको तर कार्यान्वयन नभएको	**प्रदेश** स्तरमा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुनेहिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध नमिलाएको	महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने विभेद उपर सुनुवाई भएका प्रमानित कागजातहरू
७				१.१.७	महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहे । नरहेको	०-१	१	महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको	महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने केही प्रावधानमात्र रहेको	महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको	महिला र पुरूषमा श्रमको ज्याला भुक्तानी दस्तावेज
८				१.१.८	**मन्त्रालयको** नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहे । नरहेको	०-१	०.५	**मन्त्रालयको** नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधानहरु रहेको	**मन्त्रालयको** नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने केही प्रावधान रहेको	**मन्त्रालयको** नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको	**मन्त्रालयको** श्रम नीति दस्तावेज र यसको समीक्षा प्रतिवेदन

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
९		योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	१.२.१	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश **गरी कार्यान्वय** गरिएको छ । छैन ?	०-१	१	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश **गरी कार्यान्वय** गरिएको	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि आँसिक रुपमामात्र नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको **तर कार्यान्वय नगरेको**	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश **को साथसाथै कार्यान्वय पनि** नगरिएको	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य विश्लेषण दस्तावेज
१०				१.२.२	**मन्त्रालयले** बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत **छुटयाई कार्यान्वय गर्ने** गरे । नगरेको	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत **छुटयाई कार्यान्वय गरेको**	**मन्त्रालयले** बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहमध्ये केहीको लागिमात्र प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत **छुटयाएको तर कार्यान्वय नगरेको**	**मन्त्रालयले** बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत **छुटयाई कार्यान्वय** नगरेको	**मन्त्रालयले** महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण गरेको **दस्तावेज**
११				१.२.३	**मन्त्रालयको** योजना सूची **मा लक्षित समुदायको लागि योजना प्राथमिकतामा** पर्ने गरे । नगरेको	०-१	१	**मन्त्रालयको** योजना सूची **मा लक्षित समुदायको लागि योजना प्राथमिकतामा** पर्ने गरेको ।	**मन्त्रालयको** योजना सूची **मा लक्षित समुदायको लागि** केही योजनामात्र प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरेको ।	**मन्त्रालयको** योजना सूची **मा लक्षित समुदायको लागि** योजनाले सामान्यतया प्राथमिकता नपाउने गरेको ।	**मन्त्रालयको** योजना सूची

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
१२				१.२.४	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भए । नभएको ?	०-१	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भएको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा सामान्य छलफल भएको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल नभएको	**बैठक माईन्युट**
१३				१.२.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए । नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन)	०-१	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिएको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसार केही कार्यक्रम तय हुने गरेको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने नगरिएको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तयारी प्रतिवेदन
१४				१.२.६	**मन्त्रालयले** दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन **गरी कार्यान्वय** गरे । नगरेको	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन **गरी कार्यान्वय** गरेको	**मन्त्रालयले** दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन **गरेको तर कार्यान्वय** नगरेको	**मन्त्रालयले** दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन **गरी कार्यान्वय** नगरेको	**मन्त्रालयको** दीगो विकासका लक्ष्यहरू स्थानीयकरण गरेको दस्तावेज र सोलाई प्राप्त गर्ने कार्यक्रमहरू बजेट विनियोजन **र कार्यान्वयन गरेको** दस्ताबेज
१५				१.२.७	**मन्त्रालयको योजना कार्यक्रमले युवा तथा जेष्ठ नागरिकको लागि** प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बने । नबनेको	०-१	०.५	**मन्त्रालयको योजना कार्यक्रमले युवा तथा जेष्ठ नागरिकको लागि** प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बनेको	**मन्त्रालयको योजना कार्यक्रमले युवा तथा जेष्ठ नागरिकको लागि** प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बनेको **तर कार्यान्वयन नभएको**	**मन्त्रालयको योजना कार्यक्रमले युवा तथा जेष्ठ नागरिकको लागि** प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी नबनेको	` योजना दस्तावेज

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
१६				१.२.८	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता भए । नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए । नदिएको	०-१	०.५	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता भएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिएको	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता गर्ने र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिने नीति लिएको	उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता नभएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी पनि नदिएको	उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन सम्वन्धी कानूनका प्रावधानहरू र केही योजनाको नमूना अवलोकन
१७		बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	१.३.१	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरू **का** समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिए । नगरिएको ?	०-१	0	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरू**का** समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरू**का** समस्या **आशिंक रुपमा** केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरू**का** समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने नगरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा अघि समुदायका सरोकारवालाहरू सँगको छलफल र परामर्श तथा विपन्नता स्तरीकरण सम्वन्धी आवधिक दस्तावेज
१८				१.३.२	**मन्त्रालयले** लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमितरुपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए । नगरिएको ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमितरुपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरिएको	**मन्त्रालयले** लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न कहिले काहीं बजेटको व्यवस्था हुने गरेको	**मन्त्रालयले** लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न बजेटको व्यवस्था हुने नगरेको	**मन्त्रालयका** बजेट विनियोजन र लैससास परीक्षण दस्तावेजहरु
१९				१.३.३	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार **र** कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरिए । नगरिएको ?	०-१	0	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार **र** कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरेको	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार **र कार्ययोजना** कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश भएपनि पर्याप्त नभएको	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार **र** कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट ब्यवस्था हुने नगरेको	बजेट विनियोजन र लैससास परीक्षण दस्तावेजहरु
२०				१.३.४	**मन्त्रालयको** बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी	०-१	०.५	**मन्त्रालयको** बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी	**मन्त्रालयको** बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि कहिले कहीं बजेट	**मन्त्रालयको** बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि बजेट विनियोजन तथा	बजेट तथा कार्यक्रम दस्तावेज**, प्रतिवेदन** ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
					उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गरिए । नगरिएको ? (बजेट तथा कार्यकमबीच भिडान)			उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गर्ने गरिएको ।	विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने **आशिक रुपमा** गरिएको ।	उनीहरूको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने नगरिएको ।	
२१	संस्थागत व्यवस्था २०	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	२.१.१	**मन्त्रालयको** निर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५०।५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको छ।छैन ?	०-१	0	**मन्त्रालयको** निर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५०।५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको अवस्था ।	**मन्त्रालयको** निर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५०।५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत प्रतिनिधित्व रहेको अवस्था	**मन्त्रालयको** निर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५०।५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत पनि प्रतिनिधित्व नरहेको अवस्था	**मन्त्रालयको** निर्णायक तहमा रहेका (कर्मचारी।पदाधिकारी) को नामावली ।
२२				२.१.२	**मन्त्रालयका** कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको छ । छैन ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयका** कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको अवस्था ।	**मन्त्रालयका** कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायमध्येबाट केही समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको सिमित समावेशी प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति **आंशिक रुपमा** लिइएको अवस्था ।	**मन्त्रालयका** कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको छैन ।	**मन्त्रालयका** कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको सम्वन्धी नीति, कानून र अभ्यास सम्वन्धी दस्तावेज ।
२३				२.१.३	**मन्त्रालयले** महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने गरेको । नगरेको ?	०-१	0	**मन्त्रालयले** महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत सेवा दिने गरेको ।	**मन्त्रालयले** महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको जनप्रतिनिधि समावेश गरेको कार्यटोली मार्फत **केही मात्रामा** दिने गरेको ।	**मन्त्रालयले** महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेर सेवा दिने नगरेको ।	**मन्त्रालयले** महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्ने रणनीति तथा कार्यनीति र सेवा प्रवाह दस्तावेज ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
२४				२.१.४	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको । नलिएको	०-१	०.५	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको ।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुनेगरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई समेत सेवा प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति **आंशिक रुपमा** लिएको ।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर पाइने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति नरहेको ।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्ने सकारात्मक विभेदको नीति तथा रणनीति दस्तावेज ।
२५		कार्यप्रणाली समावेशी	४	२.२.१	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि **मन्त्रालयको** निश्चित कार्यनीति **एवं लैगिंक एवं अपाङ्ग मैत्री कार्यबातावरण र संरचना** छ । छैन ?	०-१	०.५	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि **मन्त्रालयको** निश्चित कार्यनीति **एवं लैगिंक एवं अपाङ्ग मैत्री कार्यबातावरण र संरचना** रहेको ।	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि **प्रदेश सरकारको** निश्चित कार्यनीति **एवं लैगिंक एवं अपाङ्ग मैत्री कार्यबातावरण र संरचना** भएपनि कार्यान्वयनमा नरहेको ।	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि **मन्त्रालयको** निश्चित कार्यनीति **एवं लैगिंक एवं अपाङ्ग मैत्री कार्यबातावरण र संरचना** नरहेको ।	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको कार्यनीति, दस्तावेज ।
२६				२.२.२	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था छ।छैन ? (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित गरिए। नगरिएको)	०-१	१	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको)	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको) तर कार्यान्वयनमा नरहेको	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था नगरिएको ।	**मन्त्रालयको** संगठन संरचना र लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको कार्य निर्देश शर्त र जिम्मेवारी किटान दस्तावेज

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
२७				२.२.३	कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव **लैगिंकं** हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ । छैन ?	०-१	0	कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव, **लैगिंकं** हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको ।	कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाव र **लैगिंकं** हिंसा नियन्त्रण सम्वन्धी आचार संहिता रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाव र **लैगिंकं** हिंसा नियन्त्रण सम्वन्धी आचार संहिता केही पनि नरहेको ।	कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव **र लैगिंकं** हिंसा नियन्त्रण सम्वन्धी आचार संहिता दस्तावेज । निर्णय पुस्तिका ।
२८				२.२.४	**लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन गर्ने संयन्त्र वा समितिमा महिला, तथा लक्षित समुदायको सहभागिता भए/नभएको ।**	०-१	१	**लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन गर्ने संयन्त्र वा समितिमा महिला तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सहभागिता भएको ।**	**लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन गर्ने संयन्त्र वा समितिमा महिला तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सहभागिता केही मात्रामा भएको ।**	**लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन गर्ने संयन्त्र वा समितिमा महिला, तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सहभागिता नभएको ।**	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिले **विभिन्न विकास समिति लाई** सुझाव दिएको दस्तावेज, बैठकको उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका
२९		समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	२.३.१	**मन्त्रालयले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहे । नरहेको ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहेको ।	**मन्त्रालयले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहेपनि व्यवहारमा केहीकोमात्र प्रतिनिधित्व हुने गरेको ।	**मन्त्रालयले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था नरहेको ।	**मन्त्रालयले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समावेशी प्रतिनिधित्व भएको उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका ।
३०				२.३.२	**मन्त्रालयले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाए । नपाएको ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाएको ।	**मन्त्रालयले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफलमा भागलिन पाए पनि निर्णय निर्माणमा भूमिका खेल्न नसकेको ।	**मन्त्रालयले**गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन नपाएको ।	**मन्त्रालयले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूको छलफल सहभागिताको उपस्थिति र निर्णय पुस्तिकाको प्रति ।
३१				२.३.३	**मन्त्रालयका** सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा	०-१	०.५	**मन्त्रालयका** सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा	**मन्त्रालयका** सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र	**मन्त्रालय मन्त्रालयका** सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र	**मन्त्रालय मन्त्रालयलका** सञ्चालित कार्यक्रमहरूको

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
					प्रदेश सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरे नगरेको ?			सम्वन्धी कार्यमा **प्रदेश** सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरेको ।	समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा **प्रदेश** सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण नगरी नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरेको ।	समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा **प्रदेश** सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण र सुझाव केहीपनि दिने नगरेको ।	अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा **प्रदेश** सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले दिएका सुझावहरु ।
३२				२.३.४	**प्रदेश सरकारले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन हुने गरे नगरेको ?	०-१	०.५	**प्रदेश सरकारले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको प्रायः कार्यान्वयन हुने गरेको ।	**प्रदेश सरकारले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन कहिले काहींमात्र हुने गरेको ।	**प्रदेश सरकारले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन हुने नगरेको ।	**प्रदेश सरकारले** गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरु र कार्यान्वयन समीक्षा
३३		वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता	४	२.४.१	**मन्त्रालयमा** महिला विकास, **बालबालिका, तथा पछाडि परेको वर्गको विकास,** लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गरिएको । नगरिएको ?	०-१	0	**मन्त्रालयमा** महिला विकास, **बालबालिका, तथा पछाडि परेको वर्गको विकास,**लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना भएको ।	**मन्त्रालयमा** महिला विकास, **बालबालिका, तथा पछाडि परेको वर्गको विकास,**लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गर्ने निर्णय भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	**मन्त्रालयमा** महिला विकास, **बालबालिका, तथा पछाडि परेको वर्गको विकास,**लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि छुट्टै कोष स्थापना नभएको ।	**मन्त्रालयमा** महिला विकास, **बालबालिका, तथा पछाडि परेको वर्गको विकास,**लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि छुट्टै कोष स्थापना सम्वन्धी दस्तावेज ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
३४				२.४.२	के आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएको छ ? उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ?	०-१	०.५	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएको तथा उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको ।	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएको तर उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा भने नभएको ।	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकासर सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था तथा उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नभएको ।	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेट तथा कार्यक्रम दस्तावेजहरु ।
३५				२.४.३	के **मन्त्रालयमा** लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्था भएको छ ? सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान गरिएको छ ?	०-१	0	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्था भएको तथा सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान गरिएको ।	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्था भएको तर सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान नगरिएको ।	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेट तथा कार्यक्रम प्रवन्ध नै नभएको ।	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक डेस्कको व्यवस्था तथा सोको लागि आवश्यक जनशक्ति, वजेट तथा कार्यक्रमको व्यवस्था भएको दस्तावेज ।
३६				२.४.४	**मन्त्रालयमा** समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे । नगरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने वा नदिने गरेको ।	०-१	0	**मन्त्रालयमा** समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने गरेको ।	**मन्त्रालयमा** समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे पनि कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने नगरेको ।	**मन्त्रालयमा** समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था नगरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना पनि नदिने गरेको ।	**मन्त्रालयमा** समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन बजे विनियोजन गरेको दस्तावेज र सूचना प्रणाली र यसबाट प्रवाहित सूचनाहरू ।
३७		तथ्याङ्क सङकलन तथा व्यवस्थापन	४	२.५.१	के **मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्याँक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने गरेको **र प्रोफाईल तयार गरेको छ वा छैन** ? (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि)	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना। तथ्यांङ्क संकलन गर्ने गरेको र खण्डीकृत तथ्यांङ्कको समय समयमा अध्यावधिक गर्ने गरेको **र प्रोफाईल तयार गरेको** छ ।	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना । तथ्याँक संकलन गरेको तर खण्डीकृत तथ्यांङ्कको अध्यावधिक नगरेको ।	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्याँक संकलन पनि नगरेको ।	महिला, पुरुष, बालबालिका, सबै जातजातिका (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) खण्डिकृत तथ्याङ्क सहितको प्रोफाईल ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
३८				२.५.२	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गर । नगरेको	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको ।	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरेको तर छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन नगरेको ।	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान नै नभएकोले छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने नगरेको	**मन्त्रालयले** समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक र नक्साङ्कन सहितको प्रोफाईल ।
३९				२.५.३	के **मन्त्रालयले** आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको ।	**मन्त्रालयले** आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि विकास योजना तर्जुमा गर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	**मन्त्रालयले** आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि विकास योजना तर्जुमा गर्ने नगरेको ।	**मन्त्रालयको** पार्श्वचित्र र खण्डीकृत तथ्यांक तथा सूचनाको विवरण र विकास योजना तर्जुमा दस्तावेज ।
४०				२.५.४	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरेको ।	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू अभिलेख व्यवस्थापन गरेपनि तथ्याँक अध्यावधिक नगरेको ।	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याँक अध्यावधिक गर्ने नगरेको ।	**मन्त्रालयले** आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा अभिलेख ।
४१	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	३.१.१	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन भए । नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए । नआएको ?	०-१	०.५	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने गरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार भएपनि छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको तथा यस्ता कार्यमा भए गरेको खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार नगरेको, छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि समेत स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना, बार्षिक बजेट किताब र लैससासमा खर्च गर्ने कार्यविधि ।
४२				३.१.२	**मन्त्रालयका** पदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिएका	०-१	०.५	**मन्त्रालयका** पदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा	**मन्त्रालयका** पदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास,	**मन्त्रालयका** सबै पदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास,	**मन्त्रालयका** पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु र समावेशी सदस्यहरूलाई तालिम प्रदान गर्दा

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
					छन् वा छैनन् र तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको थियो वा थिएन ?			सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको ।	लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिए पनि तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको ।	लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम नलिएका र तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको ।	कुल संख्याका आधारमा महिला तथा पुरुषको सहभागी संख्याको अनुपात विश्लेषण प्रतिवेदन ।
४३				३.१.३	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ । छैन ?	०-१	१	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग तथा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको ।	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिए पनि तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने नगरिएको ।	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग हुने नगरेको, महिलाका आवश्यकता पनि नसमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण समेत लिने नगरिएको ।	तालिममा समेटिएको विषयवस्तु, भाषाको लेखन र प्रयोगको स्तर, आवश्यकतामा आधारित भएको तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण प्रतिवेदन ।
४४				३.१.४	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू (प्राबिधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण **, आर्थिक सशक्तिकरण, अनौपचारिक शिक्षा, सकारात्मक सोच सम्वन्धी, आटिटुट परिवर्तन एवं सचेतना आदि**) छन ।छैनन् ? सो अनुसारको वजेट विनियोजन गरिएको छ । छैन ?	०-१	१	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू रहेका र सो अनुसारको वजेट विनियोजन हुने गरेको ।	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू भएपनि सो अनुसारको वजेट विनियोजन हुने नगरेको ।	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू र सो अनुसार वजेट विनियोजन हुने नगरेको ।	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीको क्षमता विकास सम्वन्धी प्राबिधिक तालिम, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण आदिको प्रतिवेदन र परिमाण खुल्ने बजेट खर्च विवरण ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
४५				३.१.५	के **मन्त्रालयमा** लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत छन् ? (विषयगत तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या)	०-१	०.५	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको ।	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने केही मानवीय श्रोत रहेको ।	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिने तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने मानवीय श्रोत नरहेको ।	**मन्त्रालयमा** लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने विषयगत तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या विवरण ।
४६				३.१.६	के **मन्त्रालयमा** मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ ?	०-१	१	**मन्त्रालयमा** मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था रहेको ।	**मन्त्रालयमा** मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था भएपनि जनशक्ति नखटाइएको ।	**मन्त्रालयमा** मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्वन्धी जनशक्ति नहेको ।	**मन्त्रालयमा** संगठन संरचना र कार्यरत जनशक्तिको शाखागत विवरण ।
४७				३.१.७	महिला र वन्चितिकरणमा परेको **वर्गहरुको लागि आर्थिक सशक्तिकरण सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन** भए नभएको । (संचालित तालिम कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	0	महिला र वन्चितिकरणमा परेको **वर्गहरुको लागि आर्थिक सशक्तिकरण सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन** भएको । (संचालित तालिम कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	महिला र वन्चितिकरणमा परेको **वर्गहरुको लागि आर्थिक सशक्तिकरण सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन** भए पनि सबैले अवसर नपाएको ।	महिला र वन्चितिकरणमा परेको **वर्गहरुको लागि आर्थिक सशक्तिकरण सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन नभएको** । (संचालित तालिम कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	बार्षिक कार्यक्रम र महिला तथा वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी सम्वन्धी कार्यक्रमहरूको उपस्थिति विवरण ।
४८				३.१.८	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ ? सोको लागि अभिमुखीकरण गरिएको **र घोषणा पत्र कार्यान्वयनको लागि बजेटको व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गरेको छ वा छैना** ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिन अभिमुखीकरण गरिएको **र घोषणा पत्र कार्यान्वयनको लागि बजेटको व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गरेको छ** ।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने कार्यक्रम रहेपनि सञ्चालन नभएको ।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी नभएको र यस्तो जानकारी दिने कुनै कार्यक्रम नरहेको ।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने अभिमुखीकरण कार्यकमको संख्या र उपस्थिति विवरण ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
४९		अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कर बिरूद्ध जनचेतना	४	३.२.१	महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न गरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको ।	महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू रहेपनि सो अनुसारको बजेट विनियोजन तथा कार्यक्रम सञ्चालन नभएको ।	महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू नरहेको र यसकालागि बजेट समेत विनियोजन हुने नगरेको ।	महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र बजेट विवरण तथा सञ्चालित कार्यक्रम कार्यकम संख्या, मिति र उपस्थिति विवरण ।
५०				३.२.२	लैङ्गिक हिँसारहित **प्रदेश** घोषणा गरेको छ ? (घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसासहिष्णुता अपनाएको छ ? (घटेका घटना संख्या र लिइएका निर्णय)	०-१	0	लैङ्गिक हिँसारहित **प्रदेश** घोषणा भएको र महिला हिंसा विरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाइएको ।	लैङ्गिक हिँसारहित **प्रदेश** घोषणा भएपनि महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य रुपमा नघटेको ।	लैङ्गिक हिँसारहित **प्रदेश** घोषणा पनि नभएको र महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य संख्यमा रहेको ।	लैङ्गिक हिँसारहित **प्रदेश** घोषणा गरेको मिति तथा लिइएका निर्णय विवरण
५१				३.२.३	**मन्त्रालयले** महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिएको ।	महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू **मन्त्रालयले** संचालन गर्ने गरे पनि प्रभावकारी नभएको ।	**मन्त्रालयले** महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने नगरेको ।	**मन्त्रालयले** सञ्चालन गरेका महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमको उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका
५२				३.२.४	के **मन्त्रालयले** समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै (जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको ।	**मन्त्रालयले** समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि मध्ये केहीमात्र सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने गरेको ।	**मन्त्रालयले** समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालन हालसम्म नगरेको ।	**मन्त्रालयले** समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि सामाजिक कुरीति हटाउन सञ्चालन गरेका कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति ।
५३		कानूनी साक्षरता	४	३.३.१	महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन,	०-१	०.५	महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन	महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये केही सिमितलाई मात्र नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर	महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये कसैलाई पनि नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर	महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान र अन्य प्रचलित कानूनको बिषयमा गरिएको अभिमुखीकरण

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
					कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, **प्रदेश**ले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?			ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, **प्रदेश**ले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरिएको	सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, **प्रदेश**ले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गरिएको ।	सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, **प्रदेश**ले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण नगरिएको ।	कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण ।
५४				3.3.2	**प्रदेश तहका** कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	**प्रदेश तहका** कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरेको	**प्रदेश तहका** कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूमध्ये केहीलाईमात्र कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा अभिमुखीकरण गरिएको ।	**प्रदेश तहका** कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा कुनैपनि अभिमुखीकरण नभएको ।	**प्रदेश तहका** कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तु समेटी गरिएको अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण ।
५५				3.3.3	के **प्रदेशमा** महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालित भएका छन ? (जस्तैः कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण)	०-१	०.५	महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण हुने गरेको ।	महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका केही बिषयमा अभिमुखिकरण हुने गरेको ।	महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण नभएको ।	महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण कार्यकम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
५६				३.३.४	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट के उनीहरु लाभान्वित भएका छन् ? (जस्तैः कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण र यसको असर)	०-१	०.५	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्ध महिलाहरू सशक्तिकरण भएको ।	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका बिषयहरु मध्ये केहीमा महिलाहरूको सशक्तिकरण भएको ।	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन नभएको र यसले महिलाको कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रमहरूमा महिलाहरु सशक्त नभएको ।	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू जस्तैः कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण कार्यकम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या
५७		विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता	४	३.४.१	**मन्त्रालयको विकासका क्षेत्रहरुको विभिन्न** मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्स गरे । नगरेको र यस्ता दस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान रहे । नरहेको ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयको विकासका क्षेत्रहरुको विभिन्न** मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्स हुने गरेको र यस्ता दस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान समेत रहेको ।	**मन्त्रालयको विकासका क्षेत्रहरुको विभिन्न** मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका सिमित व्यक्तिसँग मात्र परामर्श लिने गरेको र यस्ता दस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान नरहेको ।	**मन्त्रालयको विकासका क्षेत्रहरुको विभिन्न** मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श लिने नगरेको र यस्ता दस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरीएको विशेष राहतको प्रावधान समेत नरहेको ।	**मन्त्रालयको विकासका क्षेत्रहरुको विभिन्न** मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधिको प्रति र निर्माणको क्रममा गरिएको परामर्श कार्यक्रमको उपस्थिति र सहभागिता विवरण ।
५८				३.४.२	**मन्त्रालयले** विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य	**मन्त्रालययले** विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहका महिला र केही वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको तथ्याङ्क राखी	**मन्त्रालयले** विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहका महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको तथ्याङ्क नराखी	विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लिइएको लाभान्वित समूहका महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको तथ्याङ्क तथा राखी

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
					तथा राहत वितरण गर्ने गरे । नगरेको ?			सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको ।	आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको ।	आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको ।	आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरणको सूची ।
५९				३.४.३	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा उनीहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	१	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा उनीहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरेको ।	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा केही वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा उनीहरूलाई प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरेको ।	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागिता विना उनीहरूलाई बिशेष प्राथमिकता नदिइ सञ्चालन गर्ने गरेको ।	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यका लाभान्वित समूह र उनीहरूको दिएको प्राथमिकता तथा सहभागिता विवरण ।
६०				३.४.४	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	0	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको ।	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय मध्ये सिमितको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको ।	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा विना नै निर्णय गर्ने गरेको ।	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा भएको उपस्थिति विवरण ।
६१	सेवा प्रवाह २०	पूर्वाधार विकास	४	४.१.१	**मन्त्रालयका** भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री / संबेदनशील संरचनाको प्रावधान सहित हुने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयका** भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री तथा संबेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत हुने गरेको ।	**मन्त्रालयका** भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी भएपनि लैङ्गिक र बालमैत्री तथा संबेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत नहुने गरेको ।	**मन्त्रालयक** भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा महिला, बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक बालमैत्री तथा संबेदनशील	**मन्त्रालयका** भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि स्वीकृत ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तथा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री / संबेदनशील

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
										संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत नहुने गरेको	संरचनाको ड्रइङ, डिजायन भएको प्रमाण ।
६२				४.१.२	**मन्त्रालय तहका** भवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण गरिएको छ । छैन ?	०-१	०.५	**मन्त्रालय तहका** भवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण हुने गरेको ।	**मन्त्रालय** तहका भवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरूमध्ये केहीको मात्र निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण हुने गरेको ।	**मन्त्रालय** तहका भवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण हुने नगरेको ।	**मन्त्रालय** तहका भवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरूका ड्रइङ, डिजायन र निर्मित संरचनाको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनहरू ।
६३				४.१.३	**प्रदेश सरकारले** महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने गरिएको छ । छैन ?	०-१	०.५	**प्रदेश सरकारले** महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने गरेको ।	**प्रदेश सरकारले** महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्नुपर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	**प्रदेश सरकारले** महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिनेकुनै नीति नै नभएको र हालसम्म यस बिषयमा नसोचिएको ।	**प्रदेश सरकारले** महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने नीति र स्वीकृत नक्साको प्रति ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
६४				४.१.४	**मन्त्रालय**ले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न **र कार्यबोझ कम गर्न** सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहे । नरहेको ?	०-१	०.५	**मन्त्रालय**ले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न **र कार्यबोझ कम गर्न** सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहेका ।	**मन्त्रालय**ले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्ने **र कार्यबोझ कम गर्न** सोच बनाएको तर सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू नरहेको ।	**मन्त्रालय**ले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न **र कार्यबोझ कम गर्न** नीति तथा सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू समेत नरहेको ।	**मन्त्रालय**ले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न **र कार्यबोझ कम गर्न** सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने नीति तथा आयोजनाहरू ।
६५		प्रजनन् स्वास्थ्य	४	४.२.१	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए । नभएको ?	०-१	१	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगा गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश गरी सो नीति कार्यान्वयन गरिएको ।	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा गलगाउने नीति तथा यसको कार्यान्वन केहीपनि नभएको ।	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने नीति र यसको अनुगमन प्रतिवेदन ।
६६				४.२.२	**मन्त्रालयको** कार्यालय, अस्पाताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको छ । छैन ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयको** कार्यालय, अस्पाताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको ।	**मन्त्रालयको** कार्यालय, अस्पाताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	**मन्त्रालयको** कार्यालय, अस्पाताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्वन्धी नीति तथा यसको व्यवस्थापन केहीपनि नभएको ।	**मन्त्रालयको** तहको कार्यालय, अस्पाताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति र यसको अनुगमन प्रतिवेदन ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
६७				४.२.३	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिएका छन् ?	०-१	१	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिएका ।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी केही विशेष कार्यक्रमहरू मात्र संचालन भएका ।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कुनैपनि विशेष कार्यक्रमहरू संचालित नभएका	सुत्केरी हुँदाको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्न, किशोरीहरूको लागि प्रजनन र यौन शिक्षा आदानप्रदान गर्न, एचआईभी एड्स, स्तन क्यान्सर, पाठेघरको क्यान्सर र आङ्ग खस्ने अवस्था सुधार गर्ने र स्वास्थ शिविरहरू राख्ने जस्ता महिलाको स्वास्थ्य सुधार सम्वन्धी कार्यकम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या ।
६८				४.२.४	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट भए । नभएको ?	०-१	१	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनमा रहेको ।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम भएपनि बजेट विनियोजन नभएको ।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट नभएको ।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने चालु बर्षको कार्यक्रम र बजेट भएको प्रति र गतबर्षको समीक्षा प्रतिवेदन ।
६९		शिक्षा कार्यक्रम	४	४.३.१	**मन्त्रालयको** आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध **एवं समन्वय** मिलाए । नमिलाएको ?	०-१	१	**मन्त्रालयको** आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध **एवं समन्वय** मिलाएको ।	**मन्त्रालयको** आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने नीति भएपनि पर्याप्त प्रयास नभएको ।	**मन्त्रालयको** आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध नमिलाएको ।	**मन्त्रालयको** आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने निर्णय तथा यसको कार्यान्वयन प्रतिवेदन ।
७०				४.३.२	**मन्त्रालय महिला तथा पछाडि परेको बर्गहरुको लागि** छात्रबृत्तिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाए । नमिलाएको ?	०-१	१	**मन्त्रालयले महिला तथा पछाडि परेको बर्गहरुको लागि** छात्रबृतिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको ।	**मन्त्रालय ले महिला तथा पछाडि परेको बर्गहरुको लागि** छात्रबृतिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको ।	**मन्त्रालय ले महिला तथा पछाडि परेको बर्गहरुको लागि** छात्रबृतिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध नमिलाएको ।	**मन्त्रालय ले महिला तथा पछाडि परेको बर्गहरुको लागि** छात्रबृतिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
											मिलाउने कार्यक्रम तथा कार्यान्वयन प्रतिवेदन ।
७१				४.३.३	अशिक्षित महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालित भए । नभएका ? (जस्तैः अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि) (कार्यकम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या)	०-१	०.५	अशिक्षित महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन भएका ।	अशिक्षित महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजन नभएको ।	अशिक्षित महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा आदि कुनैपनि संचालन नभएको ।	अशिक्षित महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा आदि संचालनको उपस्थिति र चनुगमन प्रतिवेदन ।
७२				४.३.४	**विश्वविद्यायल**मा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	**विश्वविद्यायल**मा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको ।	केही **विश्वविद्यायल**मा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण सम्वन्धी सिमित कार्यक्रम संचालन हुने गरेको ।	**विश्वविद्यायल**मा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण जस्ता कुनै कार्यक्रम संचालन हुने नगरेको ।	**विश्वविद्यायल**मा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन तथा अनुगमनका प्रतिवेदनहरु ।
७३		खानेपानी तथा सरसफाइ	४	४.४.१	**प्रदेश तहका कार्यालय र सार्वजनिक स्थलहरुमा** सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए । नभएको ?	०-१	०.५	**प्रदेश तहका कार्यालय र सार्वजनिक स्थलहरुमा** सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भएको ।	**प्रदेश तहका कार्यालय र सार्वजनिक स्थलहरुमा** सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि एउटै शौचालयको व्यवस्था भएको ।	**प्रदेश तहका कार्यालय र सार्वजनिक स्थलहरुमा** सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध नभएको ।	**प्रदेश तहका कार्यालय र सार्वजनिक स्थलहरुमा** सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए । नभएको अनुगमन गर्ने ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
७४				४.४.२	**प्रदेशका पालिकाहरुमा** स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	**प्रदेशका पालिकाहरुमा** स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको ।	**प्रदेशका पालिकाहरुमा** स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा केही वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।	**प्रदेशका पालिकाहरुमा** स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।	**प्रदेशका पालिकाहरुमा** स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने बजेट र संचालन प्रतिवेदन ।
७५				४.४.३	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको ।	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने बजेट तथा कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रमको स्वीकृत बजेट र सञ्चालन प्रतिवेदन ।
७६				४.४.४	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	0	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।	महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन बजेट र प्रतिवेदन ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
७७		स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	४.५.१	**मन्त्रालयको** योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत धार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ । छैन ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयको** योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने गरिएको र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको ।	**मन्त्रालयको**] योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक केही कार्यक्रमहरू राख्ने गरिएको तर र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन नभएको ।	**मन्त्रालयको** कोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कुनै कार्यक्रम राख्ने नगरिएको ।	**मन्त्रालयको** योजना तर्जुमा गर्नु अगाडि बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यकमको विषयवस्तु, बजेट तथा संख्या
७८				४.५.२	**मन्त्रालयले** स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयवन गर्ने गरे । नगरेको ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयवन गर्ने गरेको ।	**मन्त्रालयले** स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरेको तर कार्यान्वयवन नभएको ।	**मन्त्रालयले** स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय नगरेको र कुनै त्यस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयवन नभएको ।	**मन्त्रालयले** स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि गरिएका कार्यक्रमहरूको संख्या र उपस्थिति, तथा स्वीकृत कार्यक्रम ।
७९				४.५.३	महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र **सुचना र संचार, आई.टि** पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक **आदि**) तयार गर्ने गरे । नगरेको ? (मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिम सम्बन्धी सुचकाँक)	०-१	०.५	महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र **सुचना र संचार, आई.टि** पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक **आदि**) तयार गर्ने गरेको ।	महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र **सुचना र संचार, आई.टि** पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक **आदि**) तयार गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र **सुचना र संचार, आई.टि** पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक **आदि**) तयार गर्ने नगरेको ।	महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र **सुचना र संचार, आई.टि** पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक **आदि**)तयार गर्ने गर्ने निर्णय र मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिम सम्बन्धी विवरण ।
८०				४.५.४	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको	०-१	0	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
					व्यवस्थापनमा कार्यक्रम कार्यान्वयन भए । नभएको ?			पसलहरूको व्यवस्थापनमा कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको ।	व्यवस्थापनमा कार्यक्रम भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	व्यवस्थापनमा कार्यक्रम नभएको ।	व्यवस्थापनमा कार्यक्रम र अनुगमन प्रतिवेदन ।
८१	सुशासन तथा उत्तरदायित्व २०	सुशासन	४	५.१.१	सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारी बाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ?	०-१	०.५	सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको ।	सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरेपनि सम्बन्धित अधिकारीबाट तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ।	स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ।	स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी र कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट भएका निर्णय ।
८२				५.१.२	**मन्त्रालयले** विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याए । नल्याएको ?	०-१	०.५	विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता केही नीतिमात्र कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता कुनै नीति कार्यान्वयनमा नल्याएको ।	विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति र कार्यान्वयन प्रतिवेदन ।
८३				५.१.३	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको ।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय भएपनि कार्यान्वयन नभएको ।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्धताका क्षेत्रमा कुनै कार्यक्रम तय नभएको तथा कुनै कार्यान्वयन नभएको ।	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा स्वीकृत तथा सञ्चालित कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति ।
८४				५.१.४	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरी	०-१	०.५	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रमहरूमा रकम	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कुनै कार्यक्रममा रकम	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्ने कार्यक्रममा विनियोजित बजेट तथा कार्यकम संख्या,

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
					कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गरेको छ ?			गरी कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गर्ने गरेको ।	विनियोजन भएपनि कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन नभएको ।	विनियोजन नभएको र हालसम्म कुनै कार्यक्रम नभएको ।	कार्यकम संचालन भएको संख्या र उपस्थिति ।
८५		उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	५.२.१	**मन्त्रालयले** नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको ।	आकल झुकल केही कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको ।	कुनै कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने नगरेको ।	नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गरेको प्रति र कार्यक्रमको उपस्थिति ।
८६				५.२.२	**मन्त्रालयले** गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थिति रहने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको उपस्थिति रहने गरेको ।	**मन्त्रालयले** गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको कहिले काहींमात्र उपस्थिति रहने गरेको ।	**मन्त्रालयले** गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको उपस्थिति रहने नगरेको ।	**मन्त्रालयले** गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रमको उपस्थिति रजिष्टर र बन्चितिकरणमा परेका व्यक्तिको उपस्थिति ।
८७				५.२.३	**मन्त्रालयले** गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयका विषयमा आवाज उठ्ने गरे । नगरेको र यसरी उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयका विषयमा उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको ।	**मन्त्रालयले** गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयका विषयमा उठेका प्रश्नमध्ये	**मन्त्रालयले** गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयका विषयमा आवाज उठ्ने गरे पनि	**मन्त्रालयले** गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयका विषयमा आवाज उठेका प्रश्न र

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
									केहीकोमात्र स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको ।	यसमा स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने नगरेको ।	त्यसमा स्थानीय सरकारबाट सम्बोधनको अभिलेख ।
८८				५.२.४	**मन्त्रालयका** जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याए । नल्याएको ?	०-१	१	जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरे पनि कार्यान्वयनमा आइनसकेको ।	जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा नल्याएको ।	जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको स्वीकृत आचार संहिता ।
८९		सूचना तथा संचार	४	५.३.१	**मन्त्रालयले** नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे । नगरेको र महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक गरे। नगरेको ?	०-१	०.५	नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरेको र महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक गरेको ।	नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे पनि महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक नगरेको ।	नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने नगरेको र महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक नगरेको ।	नियमितरुपमा समग्र गरेको वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिकीकरण र महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक लक्षित कार्यक्रम तथा बजेट सार्वजनिक गरेको अभिलेख ।
९०				५.३.२	**मन्त्रालयले** स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	0	स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरेको ।	स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने नगरेको ।	स्थानीय सूचनाहरू स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गरेको विवरण ।
९१				५.३.३	के **प्रदेश सरकारले** स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको छ ?	०-१	१	**प्रदेश सरकारले** स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको ।	**प्रदेश सरकारले** स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्बाट केहीमात्र समावेशी तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको ।	**प्रदेश सरकारले** स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्बाट समावेशीकरण तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने नगरेको ।	**प्रदेश सरकारले** स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी प्रवाहित सूचनाको प्रति ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
९२				५.३.४	के महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको छ ? (आधार तथ्याँकसँग समेत तुलना गर्न सकिने)	०-१	०.५	महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको ।	महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाह भएपनि यसबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको आधार नभएको ।	महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाह नभएको र स्थानीय तहका कार्यक्रमबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि नभएको ।	महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायत अन्य लक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको तथ्याँक वा अध्ययन प्रतिवेदन ।
९३		अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४	५.४.१	के कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको छ ?	०-१	०.५	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको ।	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले केहीमात्र लाभ लिन सकेको ।	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले लाभ लिन नसकेको ।	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले पूरा लाभ लिएको प्रभाव अध्ययन प्रतिवेदन ।
९४				५.४.२	के **मन्त्रालयले** संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिन्छ ?	०-१	०.५	**मन्त्रालयले** संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिएको ।	**मन्त्रालयले** संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	**मन्त्रालययले** संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने कार्यक्रम नभएको ।	**मन्त्रालयले** संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण भएको प्रतिवेदन ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
९५				५.४.३	के **मन्त्रालय** समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल गर्ने गरेका छ ?	०-१	०.५	समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल हुने गरेको ।	समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथि यदाकदा छलफल हुने गरेको ।	समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल हुने नगरेको ।	समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित गरी भएको छलफल प्रतिवेदन ।
९६				५.४.४	के अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ ?	०-१	०.५	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ ।	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका केही पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ ।	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छैन ।	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गरेको प्रमाण ।
९७		समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार	४	५.५.१	**प्रदेश सरकारले** संघ **र स्थानीय तह** सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	**प्रदेश सरकारले** संघ **र स्थानीय तह** सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको ।	**प्रदेश सरकारले** संघ **र स्थानीय तह** सरकारहरूले तय गरेका केही नीति, कानून तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा मात्र सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको ।	**प्रदेश सरकारले** संघ **र स्थानीय तह** सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने नगरेको ।	**प्रदेश सरकारले** संघ **र स्थानीय तह** सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गरेको प्रमाण ।
९८				५.५.२	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल बनी कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरुपमा कार्य हुने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरुपमा कार्य हुने गरेको ।	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा आकलझुकल कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि बेलाबेलामा कार्य हुने गरेको ।	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि कार्य हुने नगरेको ।	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जाल मा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि कार्य गरेको प्रमाणित हुने बैठकका निर्णय पुस्तिका तथा निर्णय ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
९९				५.५.३	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकास तालिमहरू प्रदान गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकास तालिमहरू प्रदान गर्ने गरेको ।	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का केही प्रतिनिधिलाई मात्र लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकास तालिम दिने कार्यक्रम रहेको ।	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकास तालिमहरू प्रदान गर्ने नगरे ।	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकास तालिम प्रदान गरेको कार्यकम संख्या र उपस्थिति ।
१००				५.५.४	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, **दिगो विकास लक्ष्यमा उल्लेख भएका लैगिकता समानता विषय,** मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजना **कार्यान्वियन गर्न मन्त्रालयका** कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, **दिगो विकास लक्ष्यमा उल्लेख भएका लैगिकता समानता विषय,** मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजना **कार्यान्वयन गर्न** कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने गरेको	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, **दिगो विकास लक्ष्यमा उल्लेख भएका लैगिकता समानता विषय,** मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजना **कार्यान्वयन गर्न** कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन **भए पनि** कार्यान्वयन नगरेको	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, **दिगो विकास लक्ष्यमा उल्लेख भएका लैगिकता समानता विषय,** मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजना **कार्यान्वयन गर्न** कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन नगरेको	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, **दिगो विकास लक्ष्यमा उल्लेख भएका लैगिकता समानता विषय,** मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजना **कार्यान्वयन गर्न प्रदेश सरकारका** कार्यक्रमहरूमा विनियोजन भएको स्वीकृत वार्षिक कार्यकम र बजेट ।

द्रष्टब्यः सहभागीहरूले लैससास परीक्षण गर्दा महिला तथा पुरुषमा पनि कुन वर्गको र जातको महिला तथा पुरुष हो भन्ने कुरालाई पनि विश्लेषण गर्नु जरुरी हुछ जस्ले गर्दा समावेशी मूद्दा लाई पनि समेट्न सकिन्छ ।

अनुसूची २: लैससास परीक्षण गोष्ठीका फोटोहरु

PREMIER

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यशाला गोष्ठी
(Gender Equality Social Inclusion Audit Workshop)
वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत
१२ वैशाख, २०७८
Save the Children

PREMIER
PREMIER

PREMIER

PREMIER

PREMIER